

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakıda kəşfiyyatçı
eynəklərini
kimlər satır,
kimlər alır?
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 19 fevral 2025-ci il Çərşənbə № 31 (8641) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bu gün Bakıda mühüm tədbir başlayır

Azərbaycanın sədrlik etdiyi Asiya Parlament Assambleyasının ikigünlük plenar sessiyasında hansı məsələlər müzakirə ediləcək?

yazısı səh.6-da

Bakı-Moskva gərginliyinin səbəbi "tapıldı" - Türkiyə...

yazısı səh.4-də

Ermənistan Abxaziyadakı qondarma seçkiləri pisləmədi

yazısı səh.5-də

Putin Paşinyanı bu sözlərlə hədələyib

yazısı səh.4-də

Aİ Ermənistanı "özünə birləşdirməyə" başladı

yazısı səh.6-da

"Bismillah" deyilən ölkədə başladılar

yazısı səh.8-də

Rusiyadan üç keçmiş sovet ölkəsinə xəbərdarlıq

yazısı səh.9-da

Azərbaycansayağı vendetta - qadınlar kişiləri buna görə döyür

yazısı səh.10-da

Pasxaya qədər dünyada nələr dəyişəcək?

yazısı səh.11-də

Şeyxdən Ağ Evə: "İnam Ofisini yaratmaq qərarı..."

yazısı səh.13-də

Çobanlar daha qoyun otarmaq istəmirlər

yazısı səh.15-də

BAKİ DİPLOMATİK KORPUSUNU "TƏMİZLƏYİR" VƏ YENİLƏYİR

Diplomatik xidmət orqanlarına işə qəbulla bağlı müsahibədən əvvəl müvafiq yoxlamanın aparılması bu istiqamətdə indiyə qədər olan neqativ halların aradan qaldırılması baxımından olduqca əhəmiyyətlidir

yazısı səh.7-də

Zəngəzur üçün "Litva modeli" razılaşdırılır

Rusiya ilə Baltikyanı ölkə arasındakı "Kaliningrad anlaşması" bizim üçün yaxşı presedentdir - yüklərin Naxçıvana yoxlanışsız daşınması mümkündürmü?

yazısı səh.5-də

Trampın komandasına "artsax" hücumu

yazısı səh.9-da

Benzia da "Qarabağ" dan gedir?

yazısı səh.3-də

Rasim Balayev baş nazirə yazdı, bunları istədi - reaksiya

yazısı səh.13-də

Prezident və xanımı Ağdamda

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Ağdam şəhərində "Hilton Garden Inn" hotelində aparılan tikinti işləri ilə tanış olublar.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev "Azərişiq" ASC-nin Ağdam Regional Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi və Təlim-Tədris Kompleksinin açılışında iştirak edib.

Onlar Ağdam Muğam Mərkəzində görülən tikinti işləri ilə tanış olublar. Dövlətimizin başçısına və birinci xanım Muğam Mərkəzində görülən işlərlə bağlı məlumat verilib.

Ümumi sahəsi 1,4 hektar olan mərkəzin birinci mərtəbəsində kafe, kinozal, kitabxana və iki rəqs zalı yaradılıb. Burada ki 507 yerlik konsert zalında müxtəlif mədəni tədbirlər, o cümlədən muğam gecələri təşkil etmək üçün hərtərəfli şərait var.

İkinci mərtəbədə inzibati otaqlar yerləşir. Mərkəzdə 14 dərslər otağı, sərgi salonu, iclas zalı, müəllimlər otağı və digər otaqlar fəaliyyət göstərəcək. Ağdam Muğam Mərkəzinin ərazisində 1250 kvadratmetrlik açıq amfiteatr da inşa edilib.

Tikinti-quraşdırma işləri artıq yekunlaşmaq üzrədir. Hazırda tamaşa zalında, binanın çöl hissəsində son təməlləmə işləri görülür, müvafiq avadanlıq və mebellər quraşdırılır.

Prezident və birinci xanım Mehriban Əliyeva fevralın 18-də Əsgəran qala-kompleksinin konsepsiya layihəsi ilə tanış olublar.

Avtoxuliqanlıq edən sürücülər saxlanıldı

Nəsimi RPİ-nin Dövlət Yol Polisi Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən hərəkətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə həyata keçirilən növbəti tədbir zamanı paytaxt ərazisində idarə etdikləri nəqliyyat vasitələri ilə avtoxuliqanlıq edən iki sürücü - N.Məmmədov və E.Ağakərimli saxlanılıblar.

Həmin şəxslər barəsində toplanmış material və sübutlar məhkəməyə göndərilib.

Məhkəmənin qərarı ilə N.Məmmədov və E.Ağakərimli cərimə edilməklə sürücülük hüquqları 1 il müddətinə məhdudlaşdırılıb.

Xəzər Universitetinə Türkiyədən rektor gətirilir?

Hamlet İsaخانli

Xəzər Universitetinə rektor təyinatı ilə bağlı danışıqlar apardığımız ölkələr arasında Türkiyə üstün təorendir.

Bunu Teleqraf-in sualına cavabında Xəzər Universitetinin təsisçisi, Direktorlar və Qəyyumlar Şurasının sədri Hamlet İsaخانli bildirib.

Onun sözlərinə görə, Xəzər Universitetində rektor dəyişikliyi dövrü olaraq baş verən bir prosesdir.

"Universitetimizdə rektorlar zamanla dəyişməlidir və yeni rektorlar yeni ideyalarla gəlməlidir. Rektorların xaricdən gətirilməsi prioritetdir. Buna səbəb isə xaricdə inkişaf etmiş təhsil sistemləri və geniş əlaqələrin olmasıdır. Belə rektorlar, həmçinin böyük elmi potensiala malik olurlar və onlar bizim işimizin qabağa getməsinə kömək olacaqlar. Ona görə də bu məsələdə heç bir ölkə istisna olunmur. Hazırda yeni rektorun kim olacağı ilə bağlı dəqiq bir fikir yoxdur", - H.İsaخانli vurğulayıb.

Təsisçi Xəzər Universitetinin rektoru İradə Xəlilovanın vəzifəsindən istefa verməsinin normal hal olduğunu deyib: "Universitetimizin strategiyasına uyğun olaraq, təxminən dörd ildən bir rektor dəyişikliyi edirik. Qaydaya uyğun olaraq, rektorlar dəyişdirilir. Yeni rektordan yuxarı səviyyədə araşdırma aparma qabiliyyəti tələb olunacaq".

Populyar adlar açıqlandı

Ədliyyə Nazirliyinin yaydığı statistikaya görə, 2025-ci ilin geridə qalan dövründə Azərbaycanda doğulmuş 91 qıza Nilay adı verilib.

Məryəm adı 87, Zəhra adı 81, Aylin adı 80, Melisa adı 78 uşağa məsləhət görüldü.

İlk onluqda Ayla (73 uşaq), Zeynəb (70), İnci (69), Alisa (67), Fatimə (65) adları da var.

Oğlan adlarında Uğur öndədir: 137 uşaq bu adı alıb. Qalan populyar adlar belə sıralanır: Hüseyn (87 uşaq), Yusif (86), Əli (76), Rəul (70), Miran (53), Ömər (52), Murad və Ayxan (51), Tunar (49).

Azərbaycandan Gürcüstana quru yolu açılır

Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev Tiflisə səfəri çərçivəsində Gürcüstanın baş nazirinin birinci müavini, iqtisadiyyat və davamlı inkişaf naziri Levan Davitaşvili ilə görüşüb.

Məlumatı Gürcüstanın İqtisadiyyat və Davamlı İnkişaf Nazirliyi yayıb.

Bildirilib ki, görüş zamanı tərəflər Gürcüstan və Azərbaycan arasında nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq məsələlərini, əsas istiqamətləri və gələcək prioritetləri, həmçinin həyata keçirilən layihələri müzakirə ediblər.

Görüş zamanı Orta dəhlizin artan roluna və onun rəqabət qabiliyyətinin artırılması və əlavə yüklərin cəlb edilməsi üçün tərəflərin fəal iştirakı ilə həyata keçirilən tədbirlərə diqqət yetirilib.

Qeyd edilib ki, tərəflər Gürcüstan və Azərbaycan arasında bu il mayın 1-dən başlayacaq dəmir yolu ilə sər-

nişindəşimlərin açılması məsələsini də müzakirə ediblər.

"Dəmir yolu ilə sənişin daşımaları turizmimiz üçün çox vacibdir. Azərbaycanlı həmkarımızla görüşdə cari il üçün daşımalarla bağlı proqnozu da müzakirə etdik. Əlbəttə, planlarımızı və baxışlarımızı bölüşmək çox vacib idi ki, maksimum koordinasiya ilə regionda və beynəlxalq miqyasda daha rəqabətədavamlı ola bilək", - Levan Davitaşvili görüşdən sonra qeyd edib.

DTX-dan əməliyyat

Bakı şəhəri Səbəyel Rayon Məhkəməsi Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı Şərifov Kənan Urfan oğlu barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçib.

Məlumatla görə, Kənan Şərifov Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin müraciəti əsasında

Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində başlanılmış cinayət işi üzrə müəyyən edilərək saxlanılıb.

O, digərləri ilə birlikdə Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin adından saxta sənədlər hazırlayıb istifadə etməklə, müxtəlif ünvanlara, o cümlədən banklara göndərməklə çoxsaylı vətəndaşların külli miqdarda pul vəsaitlərini ələ keçirməkdə şübhəli bilinir.

Bakıda partladıcı və qumbaralar aşkarlandı

Bakı şəhərinin Nəsimi rayonu ərazisində hərbi sursatlar aşkar edilib. Bu barədə Fövqəladə Hallar Nazirliyi (FHN) məlumat yayıb.

Bildirilib ki, FHN-in Xüsusi Riskli Xilasetmə Xidmətinin (XRXX) minalardan təmizləmə üzrə çevik qrupu hadisə yerinə cəlb edilib.

Hüquq-mühafizə orqanı əməkdaşları ilə birgə ərazidə müvafiq təhlükəsizlik tədbirləri görüldükdən sonra hadisə yerinə baxış zamanı aşkar edilmiş sursatların döyüş təbiqinə yararlı 1 ədəd F-1 əl qumbarası, 1 ədəd RQD-5 əl qumbarası və 1 ədəd UZRQM partladıcısı olduğu müəyyən edilib.

Sursatlar XRXX-nin çevik qrupunun mütəxəssisləri tərəfindən zərərsizləşdirilməsi üçün ərazidən götürülərək kənarlaşdırılıb. Hadisə yerində və ona yaxın ətraf ərazidə əlavə axtarış zamanı başqa hər hansı təhlükəli və ya şübhəli əşya aşkar edilməyib.

Yenidən MOK rəhbəri seçildi

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yenidən Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) Prezidenti seçilib.

MOK-un IX Həsbat-seçki baş məclisində dövlətimizin başçısı yekdilliklə növbəti 4 il müddətinə qurumun rəhbəri seçilib. Milli Olimpiya Komitəsinin (MOK) İcraiyyə Komitəsinə yeni üzvlər seçilib. Prezident İlham Əliyev, Azər Əliyev, Çingiz Hüseynzadə, Zemfira Məftahətdinova, Fərid Mansurov, Elnur Məmmədli, Faiq Qarayev, Alla Həsənova, Nazim Hüseynov və Namiq Abdullayev MOK-un İcraiyyə Komitəsinin üzvləri seçiliblər.

Fərid Qayıbov

Nazir bu postunu itirdi

Fevralın 18-də Olimpiya Komitəsinin (MOK) İcraiyyə Komitəsinə yeni üzvlər seçilib. "Qafqazinfo"-nun məlumatına görə, siyahıda gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov yer almayıb. Bununla da ötən seçkidə vitse-prezident seçilən nazir bu vəzifəsini itirib. Onu bu postda güləş üzrə Olimpiya çempionu Fərid Mansurov əvəz edib.

Qeyd edək ki, ötən dəfə vitse-prezident seçilən digər şəxslər - Çingiz Hüseynzadə və Zemfira Məftahətdinova yenidən bu vəzifəyə seçiliblər.

"Neftçi"nin maliyyə direktoru işdən çıxdı

Neftçi" futbol klubunun maliyyə direktoru Namiq Əlizadə vəzifəsindən ayrılıb. Bu barədə o, sosial şəbəkə hesabında paylaşım edib. Qeyd edək ki, N.Əlizadə bu vəzifəyə 2023-cü ildə təyin olunmuşdu.

Analitik şirkət "Ookla" beynəlxalq performansda dəyişiklikləri göstərən yanvar ayı internet sürəti testinin nəticələrini açıqlayıb. Sabit genişzolaqlı sürətə görə Singapur (336,45 Mbit/s), mobil internet sürətinə görə isə BƏƏ (545,94 Mbit/s) lider olub.

Azərbaycan 66,91 Mbit/s sürətlə sabit genişzolaqlı internet sürətinə görə ölkələr siyahısında 90-cı yerdədir. Mobil internetin sürətinə görə ölkələr siyahısında ölkəmiz 70,65 Mbit/s sürətlə 54-cü yerdədir. Hər iki kateqoriyada ölkəmiz mövqeyini bir pillə yaxşılaşdırıb. Azərbaycanda internet qiymətlərinin artması, lakin sürət və keyfiyyətdə ciddi bir dəyişiklik olmaması son dövrlər cəmiyyətdə, sosial mediada daha çox müzakirə mövzusuна çevrilib. Artan xərclərə baxmayaraq, xidmət səviyyəsinin gözlənilən qədər yaxşılaşmaması istifadəçilərin narazılığına səbəb olub. Internet istifadəçiləri iddia edirlər ki, provayderlər minimal qiyməti 18 manatdan 25 manata qaldıraraq daha yüksək sürət təklif etsələr də, bu sürət artımı nəinki regionlardakı rayon və şəhərlərdə, hətta paytaxt Bakıda hiss olunmur. Mütəxəssislər bunu ölkədə internet infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi prosesinin hələ davam etməsi ilə izah edirdilər. Amma keçən müddətdə də heç bir ciddi dəyişiklik olmayıb.

Onu da qeyd edək ki, hələ də bir çox kənd və ucqar ərazilərdə internet problemi qalır. Ekspertlər deyir ki, bunun əsas səbəbləri infrastrukturun tam qurulmaması, fiber optik xətlərin çəkilməməsi və bəzi bölgələrdə mobil internetin zəif olmasıdır. Amma son illərdə Azərbaycanda internet infrastrukturunun inkişafı ilə bağlı müəyyən addımlar atılır. Fiber optik internetin genişləndirilməsi, peyk interneti və mobil rabitənin gücləndirilməsi kimi layihələr həyata keçirilir.

İKT üzrə mütəxəssis Mehman Xəlilov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a problemin səbəbini bir neçə faktorla əlaqələndirib: "Əsas səbəb şəbəkə infrastrukturuna bağlıdır. Artıq heç yerdə köhnəmiş rabitə kanallarından istifadə olunmur. Belə baxanda, optik liflərdən istifadə internetin sürətini artırmalıdır, amma sürətdə artım gözlənilmədiyi qədər deyil, çünki optik liflər infrastrukturun vacib elementi olsa da, onun yeganə elementi deyil. Siqnallar optik liflər üzərindən baza stansiyaları və şəbəkə qovşaqları vasitəsilə ötürülür. Bu qovşaqlar istifadəçiləri magistral məlumatötürmə kanalları ilə birləşdirir. Şəhərin mərkəzində belə qovşaqlar və stansiyalar daha çoxdur, daha yenedir və bir-birinə daha yaxındır. Dövlət, biznes qurumları və digər təşkilatlar daha çox mərkəzdə cəmləşiblər. Mər-

İnternetin sürətinə görə 90-cı yerimiz - bəs qiymət?

Ekspert deyir ki, qiymətin mərkəzləşdirilmiş şəkildə tənzimlənməsi doğru deyil; "Rəqabət olmayınca, qiymət..."

kəzədən kənardakı rabitə qovşaqları isə daha seyrək, arasındakı məsafə daha çoxdur, həmçinin xidmət göstərən kədr potensialının ümumi səviyyəsi mərkəzə nisbətə daha aşağı olur. Bütün bunlar yüklənmiş baza stansiyasına qoşulmuş internet istifadəçilərinə keyfiyyət itkisini müşahidə etməyə gətirib çıxarır".

Mütəxəssis əlavə edib ki, infrastrukturda olan çatışmazlıqlar digər problemi də önə çıxarır: "Provayderlərin fəaliyyətinin əsasını müəyyən böyük həcmli rabitə kanalları alaraq onu hissələrə bölüb, müştərilərə satmaq təşkil edir. Bu aspektdən baxanda görünən odur ki, provayderin bütün müştərilərini bir yere cəmləsək, yekunda onların hamısının bir yerdə provayderdən aldığı kanalların cəmi provayderin özünün aldığı rabitə kanalının həcmindən çoxdur. Burada hələ ki bir problem yoxdur. Dünyanın bütün ölkələrində bu iş belə qurulub. Məsələn, sadə nümunə göstərek. Tutaq ki, provayderin 1000 müştərisi var və onların hər biri 100 Mb/san sürətli kanal alıb. Nəticədə müştərilərin yükün istifadə kanalının həcmi saniyədə 100 000 Mb = 100 Gb olur. Lakin provayder bu müştərilərə xidmət göstərmək üçün 100 deyil, daha az həcmli, məsələn, 10 Gb kanal alır, çünki istifadəçilər, praktiki olaraq, eyni zamanda hamısı internetə qoşulub onu maksimal tələbatla istismar etmirlər. Günün qeyri-pik saatlarında bu daha aydın müşahidə olunur. Bir qayda olaraq, axşamlar hamı işdən evə qayıdır və internetdən istifadə pikə qalxır. Bu zaman provayderin aldığı kanal və istifa-

də etdiyi infrastruktur bütün istifadəçilərə eyni xidməti göstərməyə kifayət etmir, şəbəkədə izafi yüklülük yaranır. Belə olduğu təqdirdə provayderlər hamını internetlə təmin etmək üçün müəyyən inzibati mexanizmlərdən istifadə etməli olurlar. İstifadəçilərə onların olduğu ərazidən, istifadə etdikləri serverlərdən, yüklədikləri məlumatların tiplərindən asılı olaraq verilən kanallarda axın həcmi daraldılır, yaxud müəyyən həddə qədər məhdudlaşdırılır. Məsələn, YouTube kanalında yüksək keyfiyyətli videolar baxdıqda donmalar, oyunlarda qırıqlmalar və s. kimi problemlər əmələ gəlir.

Belə problemləri aradan qaldırmaq üçün provayderlər istifadəçilərin tələbatlarını araşdırıb infrastrukturun yenilənməsi prosesini mütləmədi həyata keçirməlidirlər ki, istifadəçilər pik saatlarda da keyfiyyətli xidmət ala bilsinlər. Proseslərin sürətlənməsini isə dövlət provayderlərinin kommersiya fəaliyyəti ilə məşğul olmasını dayandırmasında, bazarda olan rəqabətli mühitin artırılmasında və dövlətin bu sahədə kommersiya xidməti deyil, tənzimləmə fəaliyyəti göstərməsində görürəm".

Ekspert "əhalinin sosial vəziyyətini nəzərə alsaq, internetin qiyməti şəhər və kənd yerlərində eyni olmalıdır" sualına belə cavab verib: "Mən qiymətin mərkəzləşdirilmiş şəkildə tənzimlənməsinin tərəfdarı deyiləm. Bizdə internetin qiymətini də Tarif Şurası tənzimləyir. Amma bir bazar var, bazanın tələb-təklifi var və rəqabət var. Bu rəqabət olmayınca onun normal tənzimlənməsi mümkün deyil. Rayon yerlə-

rində də dövlətin müəssisələrinin təqdim etdiyi internet provayderləri işləyir. Amma dövlətin həm tənzimləyici orqan olması, eyni zamanda onu xidmət kimi təqdim etməsi düzgün deyil. Bu non-sensdir. Həm qanunu tənzimləyir, həm də sürəti verir, həm lisenziya verir, bundan sonra özü də xidmət göstərir. Ona görə kommersiya müəssisələri burada normal qaydada işləyə bilmirlər. Amma kommersiya müəssisələri qaydada olsaydı, onlar hər bir bazara uyğun olaraq öz təkliflərini çıxara bilərdilər".

Ekspert infrastrukturla bağlı müştərilər tərəfdə olan problemlərdən də söz açıb: "Birincisi, internetə qoşulmanı təmin edən və əksəriyyətin istifadə etdiyi Wi-Fi qurğusudur. Müasir zamanda şəbəkəyə qoşulmaq üçün əsas etibarilə istifadə olunan bu qurğular Wi-Fi 4 və ya Wi-Fi 5 standartları ilə çalışır. Bu standartların bizim mövzu ilə əlaqəli fərqli cəhətləri budur ki, Wi-Fi 4 standartı ilə çalışan qurğular ya 2,4 GHz tezlikdə, yaxud da həm 2,4 GHz, həm də 5 GHz tezlikdə olan elektromaqnit dalğaları üzərində, Wi-Fi 5 standartlı qurğular isə yalnız 5 GHz tezlikdə işləyir. Əgər istifadəçi sürətin stabil 100 Mb/s olmasını istəyirsə, onun qurğusu 5 GHz tezlikdə çalışması təmin etməlidir, yəni ya Wi-Fi 5 standartını, yaxud da 5 GHz-lik tezliyi dəstəkləyən Wi-Fi 4 standartında ikinci amil isə Wi-Fi qurğularının qoşulmasını təmin edən kabellərdir. Bir qayda olaraq, bu kabelər bulurmuş cütlük ("twisted pair") tipli olur ki, bunlar da müxtəlif kateqoriyalara malikdir. Təvsiyə olunan CAT 6 xüsusiyyətli kabeldir".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

İlyas İsmayılov dəfn olundu

Ədalət Partiyasının sədri İlyas İsmayılov "Heydər" məscidində keçirilən vida mərasimindən sonra Nardaran qəbiristanlığında dəfn olunub. Dəfndə mərhumun yaxınları, ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

İlyas İsmayılov 1938-ci il martın 20-də Tovuz rayonunda anadan olub. 1985-1990-cı illərdə respublika prokuroru, 1992-1995-ci illərdə isə ədliyyə naziri kimi fəaliyyət göstərmiş. Milli Məclisin III və IV çağırış deputatı olub.

İ.İsmayılov 2001-ci ildən etibarən Ədalət Partiyasına sədrlik edib.

Benzia da "Qarabağ"dan gedir?

"Qarabağ"ın yarımmüdafiəçisi Yassin Benzia komandadan ayrılacağı ilə bağlı sualı cavablayıb.

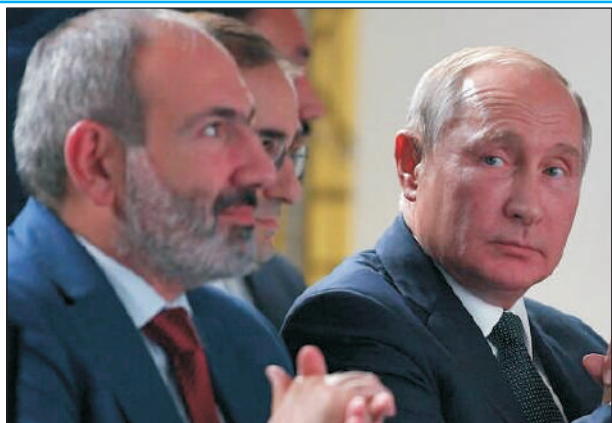
O, "CBC Sport"a müsahibəsində Ağdam təmsilçisi ilə danışqlar apardığını deyib: "Bu barədə heç bir fikrim yoxdur. Hazırda "Qarabağ"la danışqlar aparırıq. Görək necə olacaq. Buranı çox bəyənirəm. Baş məşqçi mənə güvənir, mən də ona. Gələcəkdə nə baş verəcəyini görəcəyik".

Hər 100 manatın 5 manatı içki və siqaretə xərclənir

Dövlət Statistika Komitəsinin (DSK) məlumatına görə, bu ilin yanvar ayında pərakəndə ticarət dövriyyəsi 4,8 milyard manat olub. Dövriyyənin 2,6 milyard manatı ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatları, 2,2 milyard manatı isə qeyri-ərzaq mallarıdır.

İqtisadçı-deputat Vüqar Bayramov bildirib ki, 2025-ci ilin ilk ayında içkilər və tütün məmulatlarına 230 milyon manatdan çox pul xərclənib. "Bu, ümumi pərakəndə ticarət dövriyyəsinin 4.7 faizidir. Ötən ilin yanvar ayı ilə müqayisədə içkilər və tütün məmulatlarına 1,8 faiz daha çox pul sərf edilib", - o əlavə edib.

V.Bayramov qonşu ölkələrlə müqayisə aparıb: "Spirtili içkilər və tütün məmulatlarının pərakəndə ticarət dövriyyəsində payı Gürcüstanda 3.4, Türkiyədə 3.3, Özbəkistan 3.2, Qazaxıstanda 2.4, Türkmənistanda 2.2 faizdir. İnkişaf etmiş ölkələrdən isə İtaliya 4.2, Kanada 3.7, Almaniya 3.5, Böyük Britaniya 3.4, Çində 3.0, Yaponiyada 2.7, ABŞ-da 2.0 faizə malikdirlər. Spirtili içki və siqaretə ən çox üstünlük verən dövlətlər isə Laos (10.8%), Serbiya (8.4%), Bosniya və Hersoqovina (8.3%), Çexiya (8.2%), Belarus (7.7%), Macarıstan (7.6%), İndoneziya (7.4%), Latviya (7.4%) və Rusiyadır (7.3%)".

Putin Paşinyanı bu sözlərlə hədələyib

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında yanvarın 17-də baş tutan telefon danışığının təfərrüatları belli olub. Bu barədə “Hraparak” nəşri məlumat yayıb.

Nəşr yazır ki, tərəflər xüsusilə “Ermənistanın Avropa Birliyinə daxil olması prosesinin başlanması haqqında” qanun layihəsini, mümkün referendum məsələsini müzakirə ediblər. Məlumatla görə, Putin bununla bağlı Paşinyana xəbərdarlıq edib.

“Rusiya cavab addımları olacaq. Bütün nəticələr barədə xalq xəbərdar etməlisən, Ermənistan vətəndaşları bunu bilməlidir”, - deyə o bildirib.

Paşinyan isə bunun Avropa İttifaqına qoşulmaq üçün ilk istək olduğunu deyərək məsələdən yayınmağa çalışıb: “Deməyə sözüm yoxdur, xalq özü Avropa Birliyinə qoşulmaq istəyir və nəticələrə hazırıq”.

Qeyd edək ki, sözügedən qanun layihəsi bu ilin yanvarında hökumət tərəfindən təsdiqlənib. Baş nazir Nikol Paşinyan daha əvvəl bildirmişdi ki, bu addım Ermənistanın avtomatik olaraq Aİ-yə daxil olması demək deyil, çünki belə bir qərar referendumla çıxarılmalıdır.

Akif Nağı

“Rusiya buna görə qıcıqlanır” - AzVP sədri

“Cənubi Qafqaz uğrunda müxtəlif dairələr arasındakı mübarizə getdikcə gərginləşir. Birləşmiş Ştatlar da regionda müxtəlif istiqamətlərdə fəallaşmağa çalışır. Gürcüstanda və Ermənistanda gedən proseslər də göstərir ki, müəyyən kənar qüvvələr həmin ölkələrdə öz planlarını həyata keçirməyə çalışırlar. Belə bir şəraitdə Türkiyənin də Cənubi Qafqazda mövqeyi getdikcə güclənir. Bu dövlət bölgənin aparıcı dövləti olan Azərbaycanla qardaş, dost və müttəfiqdir”.

Bu fikirləri Moderator.az-a AzVP sədri Akif Nağı söyləyib. O deyib ki, bu arada Azərbaycana Rusiya tərəfindən olan təzyiq və təhdidlər də təsadüfi deyil: “Çünki əvvəlki birgə siyasi davranışlardan əlavə rəsmi Bakı Ankara ilə birgə Suriyada Bəşər Əsədin devrilərək Moskvaya sığınmasından sonra da öz mövqeyini açıq şəkildə ortalığa qoydu. Və böyük ehtimalla Rusiya Azərbaycanın Suriya ilə bağlı mövqeyindən narazı qaldı. Çünki hazırda Rusiya bu strateji Yaxın Şərq ölkəsindəki mövqelərini itirir, Türkiyənin oradakı mövqeləri isə, əksinə, getdikcə daha da möhkəmlənir, güclənir. Azərbaycan isə bu istiqamətdə Türkiyə ilə birgə addımlamaqda davam edir. Bu da, təbii ki, Rusiyanı qıcıqlandırır. Yeni Ukraynadan başqa planetin digər bütün regionlarından çıxmağa məcbur olan Rusiya Güney Qafqazda da mövqelərini itirməkdən ehtiyat edir. Ona görə də qeyri-iradi Türkiyə ilə də bölgədəki bir sıra maraqları toqquşur. Rusiya küncə sıxılmış bir durumdadır və hər şeydən narazılığını bildirir. Və artıq Türkiyənin Cənubi Qafqazdan onu sıxışdırıb çıxarmağa başladığını aydın şəkildə görür ki, bu da şimal qonşumuzun əks-reaksiyasına, amma getdikcə zəifləyən reaksiyasına səbəb olur”.

Azərbaycanla Rusiya arasında təyyarə qəzasından dolayı yaranan gərginliyi İrəvanın bəzi dairələri sevinclə qarşılayıb və hətta uzaqgedən nəticələr çıxarmağa başlayıblar. “Bakı-xəbər” həmin versiyaları bir yerə toplamayıb.

İrəli sürülən versiyalardan biri budur ki, İranla Rusiya arasında bağlanan strateji tərəfdaşlıq haqqında müqavilədən sonra rəsmi Tehran Moskvadan xahiş edib ki, Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı mövqeyini dəyişsin. Yeni Rusiya Zəngəzur dəhlizini açmaq tələbindən vaz keçsin. Guya Tehranın xahişini Moskvanın “dərhal qəbul etməsi” Azərbaycanı qıcıqlandırır.

Daha bir versiya belədir ki, guya Rusiyanın Azərbaycan ərazisindən Avropaya ixrac etdiyi tranzit qaz tariflərinin qiymətini Bakı bahalaşdırmaq istəyir. Məhz iki ölkə arasında gərginlik bununla bağlı ola bilər. Eyni zamanda ermənilər bu məsələdə Türkiyə faktorunu da istisna etmirlər. Guya Suriyada gedən son proseslərlə bağlı Türkiyənin təhriki əsasında Azərbaycan Rusiya ilə münasibətləri gərginləşdirir.

Erməni mediasına görə, guya Rusiya ilə münasibətləri gərginləşdirməklə Bakı Qərbə göstərmək istəyir ki, o, Rusiyadan uzaqlaşır.

Qeyd edək ki, son olaraq **Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova** keçirdiyi brifinqdə iki ölkə arasında münasibətlər haqqında danışdı. “Rusiya-Azərbaycan münasibətlərini pisləşdirməkdən ötrü Azərbaycanın AZAL aviakompaniyasının təyyarə faciəsindən istifadə etmək cəhdləri uğursuzluğa məhkumdur. Biz yaxşı başa düşürük ki, həm Azərbaycan vətəndaşlarının, həm də ölkəmizin vətəndaşlarının həyatına son qoymuş aviaqəza ilə bağlı faciə həm orada, həm də bizdə kəskin surətdə hiss edilir”, - deyə diplomat vurğulayıb.

M.Zaxarova əlavə edib: “Biz başa düşürük ki, bütün bunlar boş yerə baş vermir, çoxları bundan hansısa uğur əldə etmək istəyirlər. Bu isə uğurlu olmayacaq, çünki birgə tarixləri və regional məsuliyyət zonası olan ölkələrin, xalqların arasını vurmaq üçün bütün cəhdlər, bu cür inkişaf perspektivləri uğursuzluğa məhkumdur”.

“**Bakı-xəbər” qəzetinin baş redaktoru Aydın Quliyev hesab edir ki, Zaxarovanın “Biz bilirik rəsmi Bakını nə narahat edir” açıqlaması peşəsi sözlə işləməkdən ibarət olan hər kə-**

Bakı-Moskva gərginliyinin səbəbi “tapıldı” - Türkiyə...

Erməni mediası həm sevinir, həm də qızıışdırıcı mövqe tutur

si düşündürdü: “Diplomat niyə belə deyib? Jurnalistlər, deputatlar, diplomatlar, QHT nümayəndələri - hamı bunu düşünür. Zaxarova “faciə orada da, burada da həssas durum yaradıb, başa düşürük ki, bütün bunlar qeyri-həssas məkanda baş vermir”, - deyə əlavə edib. Zahirən çox sadə görünən sözlərin mahiyyətində təsirli suallar var. Rəsmi Bakını nəyin narahat etdiyini bilirsinizsə, Rusiya bu narahatlığı aradan qaldırmaq üçün niyə gerekən addımları atmır? Bizim bildiyimizə görə, rəsmi Bakını narahat edən səbəblər aydındır - indiyədək ləyaqətli üzrün istənilməməsi, kompensasiya verilməməsi və cinayətə konkret cinayət işinin açılması. Rəsmi Bakını “narahat edən başqa nələrin mövcudluğuna eyham vurulur”? İki ölkənin strateji münasibətlərinin davam edilməsi xatirinə bu deyilənlərə əməl etmək məgər qeyri-mümkündür? Təbii ki, yox. Zaxarova heç bir şübhə yeri qoymadan getdiyini birmənalı ifadə edə bilməzdi? Təbii ki, bilər. Bizim bildiyimiz mətləblər budur. Bəs Zaxarovanın düşüncəsinə görə, “rəsmi Bakı niyə narahatdır?!”. Açıqlaması çox vacibdir. Digər tərəfdən, Zaxarova burada niyə təkcə “Rəsmi Bakının narahatlığından” danışır? Təy-yarəmizin faciəsindən məgər narahat olan təkcə rəsmi Bakıdır? Bəs rəsmi dairələrlə

yanışı 10 milyonluq Azərbaycan cəmiyyətinin narahatlığı niyə nəzərdən qaçırılıb? Yoxsa Zaxarova bu faciə ilə bağlı cəmiyyətimizdən fərqli olaraq “rəsmi Bakını narahat edən” xüsusi nələrinə əsaslanaraq diqqət çəkmək istəyir? Onun diqqət çəkmək istədiyi “xüsusi nələr nədir? Bu suallar cavabını gözləyir”.

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki, erməni mediasının Bakının münasibətləri gərginləşdirməklə Qərbə Rusiyadan uzaqlaşdığını göstərmək istədiyi barədə iddiaları əsassızdır: “Əvvəla, Azərbaycanın Rusiya ilə münasibətlərində son vaxtlar yaşananların səbəbi hər kəsə beləlidir. Səbəbi Bakı gizlətmir. Azərbaycana məxsus sərnişin təyyarəsinin Rusiya ərazisində vurulması və Moskvanın bu hadisə ilə bağlı nümayiş etdirdiyi bəynəlxalq qanunlarla uyğun gəlməyən mövqeyi, təzminat ödənilməməsi, günahkarların cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməməsi Azərbaycan dövləti və cəmiyyətində haqlı narazılıq yaradıb. Yeni narazı olan və Rusiyadan obyektiv münasibət gözləyən təkcə rəsmi Bakı deyil, eləcə də bütün Azərbaycan xalqıdır. Bu realıq ortada olduğu halda məsələnin başqa əsassız versiyalar üzərində şərh edilməsi, başqa cür qələmə verilməsi, uzaqgedən nəticələr çıxarılması,

Qərblə bağlanması absurdur. Ermənilər Rusiya-Azərbaycan münasibətlərində son yaşananlardan öz maraqları üçün istifadə etməyə çalışırlar. İkincisi, Azərbaycan Ermənistandan fərqli olaraq müstəqil siyasət yürüdən dövlətdir və kənarından edilən sifarişlərlə hərəkət etmir, siyasətini Qərbə, Şimala, Şərqə, Cənuba xoş getmək üçün qurmur, milli, dövlət maraqları nə tələb edirsə, ona uyğun siyasət yürüdür. Guya Suriyada gedən son proseslərlə bağlı Türkiyənin təhriki əsasında Azərbaycanın Rusiya ilə münasibətləri gərginləşdirdiyi barədə erməni mediasının yazdıqları isə absurd olmaqla yanaşı, gülüncdür. Ermənilər, deyəsən, unudurlar ki, Türkiyə ilə Rusiya arasında münasibətlər yüksək səviyyədədir, əməkdaşlıq münasibətləri illəil daha da genişlənir. Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri isə qardaşlıq münasibətləridir və Türkiyə Azərbaycanın qonşuluğunda yerləşən Rusiya kimi dövlətlə münasibətlərində gərginlik yaranmasında maraqlı deyil. Azərbaycanın özü də bunda maraqlı deyil. Sadəcə, Azərbaycan Rusiyadan imzaladığı müttəfiqlik münasibətləri haqqında sənəddən irəli gələn davranış gözləyir. Bu gözləntini başqa cür uzaqgedən nəticələr çıxarmaqla şərh etmək düzgün deyil”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Ermənistan mediası Bakı və İrəvan arasında Zəngəzur dəhlizinin açılması barədə yekun razılıq olduğunu yazıb. İddia edilir ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan pərdəarxasında dəhlizin “maneəsiz keçid” prinsipi ilə açılmasına razılışıb. Artıq bu istiqamətdə işlər aparıldığı qeyd edilir.

AzTV-nin sözügedən məsələ ilə bağlı hazırladığı süjet də bu baxımdan diqqət çəkir. Doğrudanmı, Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin Bakının şərtləri ilə açılmasına razılışıb? Səbiq xarici işlər naziri Elmar Məmmədov Globalinfo.az-a deyib ki, Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyan Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı məsələnin razılaşdırılacağını bəyan edib: “Fikrimcə, yüklərin daşınmasında hər hansı problem olmayacaq. Yüklər Bakıdan plomblanaraq göndiriləcək və plomb Naxçıvanda açılacaq. Çünki dünyada belə praktika mövcuddur. Məsələn, Rusiya ilə Litvanın münasibətləri yaxşı deyil, amma yük daşınır və plomb Kaliningradda açılır. Ona görə düşünürəm ki, bizdə də eyni rejim tətbiq olunacaq”.

Səbiq nazir vurğulayıb ki, əsas məsələ gələcəkdə sərnəşinlərin daşınmasıdır: “Sərnəşinlər” dedikdə ağıla ilk təhlükəsizlik məsələsi gəlir. 10 noyabr sazişinə təhlükəsizliyin qorunması ilə bağlı bənd boş yerə əlavə olunmayıb. Yükdən öncə sərnəşinlərin işini həll etməyin yolunu tapmaq lazımdır. Yük daşınması asan razılaşdırılacaq. Çünki ermənilər də buna maraqlıdır. Onlar da istəyirlər ki, Naxçıvan vasitəsilə yükləri Rusiyaya rahat şəkildə göndərsinlər. Ermənistanın yeganə yolu Yuxarı Larsdır. Əvvəllər yükü Suxumi ilə aparırdılar, amma indi Abxaziya işğal altında olduğu üçün dəmir yolu işləmir. Ermənilər hansısa yükü Azərbaycan ərazisindən Rusiya göndərmək istəyirlər. Əslində buna görə bizə ödəniş edəcəklər ki, bu da büdcəyə gedəcək”.

Kaliningrad anklavına gəlincə, Litva və Rusiya dəhlizinin yaradılması ilə bağlı müqavilə imzalayıblar. Ona əsasən Rusiyadan gələn sərnəşin, yük qatarları Litva sərhədinə qədər adi şəkildə gəlir. Litva sərhədinə çatanda isə qalan yolu qatar heç bir yerdə dayanmadan bütün qapı və pəncərələri bağlanılmaqla Kaliningradda doğru hərəkət edir. Həmin qatarlar yalnız Kaliningrad sərhədinə keçəndən sonra yenidən adi qaydada hərəkət edir. Zəngəzur dəhlizi Çini Avropa ilə birləşdirəcək Orta dəhlizin tərkib hissəsi olmalıdır. Bu dəhlizin işə düşməsi Çin, Mərkəzi Asiya ölkələri, Azərbaycan, Türkiyə, eləcə də Ermənistan üçün faydalıdır. Bu yol Rusiyadan yan

keçsə də, Rusiya Azərbaycan üzərindən Zəngəzur dəhlizi vasitəsilə Türkiyəyə çıxış imkanı qazanacaq. Deməli, Zəngəzur dəhlizi Rusiya üçün də faydalıdır. Hələlik isə Bakı ilə İrəvan arasında Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı fərqli yanaşma ortadan qaldırılmayıb. Azərbaycan maneəsiz keçid tələb edərkən, Ermənistan

dirse də, faktiki olaraq bu bəyanat mövcuddur və Ermənistan tərəfi öhdəliklərini yerinə yetirməlidir. Tərəflərin heç biri bəyanatdan imzasını geri götürməyib və Azərbaycanın Ermənistandan tələbləri də olduğu kimi qalmaqdadır.

“Kaliningrad modelini daha əvvəl Prezident köməkçisi Hikmət Hacıyev də nümunə

zım olan elə sabitlikdir”. **Ekspert bu yolların tezliklə blokadadan çıxmasına Rusiyanın daha çox ehtiyacı olduğunu güman edir:** “Habelə, Rusiya Bakı və İrəvanla təzyiq dilində danışa bilməyəcək. Ona regional layihələrdən gəlir lazımdır, əvvəlki dövr getdi. Sadəcə, yola nəzarətin Rusiyada olması mü-

Zəngəzur üçün “Litva modeli” razılaşdırılır

Rusiya ilə Baltikyanı ölkə arasındakı “Kaliningrad anlaşması” bizim üçün yaxşı presedentdir - yüklərin Naxçıvana yoxlanışsız daşınması mümkündürmü?

nistan dəhlizdə yoxlama həyata keçirmək istəyir. Azərbaycanın əsas arqumenti budur ki, Zəngəzur dəhlizi Azərbaycanın bir hissəsini digər hissəsi olan Naxçıvanla bağlayacaq və bu halda sərhəddə Azərbaycan vətəndaşlarının yoxlanılması düzgün deyil. İrəvan isə dəhlizin Ermənistanın yurisdiksiyası altında fəaliyyət göstərməsini tələb edir.

Bütün hallarda Azərbaycan Şərqi Zəngəzurdə dəmir yolunun bərpasını sürətlə icra edir. Ermənistan tərəfdə isə heç bir iş görülmür. Halbuki Zəngəzur dəhlizindən yalnız Azərbaycan vətəndaşları Naxçıvana və Türkiyəyə keçid üçün istifadə etməyəcəklər. Ermənistan vətəndaşları da bu dəhlizdən keçən dəmir yolu vasitəsilə Rusiyaya gedə biləcəklər. Bu baxımdan Azərbaycan üzərindən Rusiyaya sadələşdirilmiş keçid Ermənistanın da maraqlarına cavab verir. İrəvan 2020-ci il 10 noyabr tarixli üçtərəfli bəyanatın müddəalarından biri olan Zəngəzur dəhlizinin açılması məsələsini də öhdəlik kimi öz üzərinə götürüb. Həmin bəyanatda da qeyd olunur ki, maneəsiz hərəkət Ermənistan tərəfindən təmin edilməlidir. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan üçtərəfli bəyanatın işlək olmadığını bil-

gətirib”, - “Yeni Müsavat”a danışan **siyasi ekspert Fuad Əliyev** belə deyib. Onun sözlərinə görə, Kaliningrad vilayəti ilə Rusiyanı əlaqələndirən dəhliz var: “Həmin dəhlizdən Rusiyadan gedən qatarlar Litva ərazisindən maneəsiz Kaliningradda keçir. Bu zaman onları gömrükçülər və sərhəddçilər yoxlamırlar. Bu rejim Ermənistandan keçən 42 kilometrə də tətbiq edilə bilər. Hazırda Rusiyaya qoyulan sanksiyalara görə Litva dəhlizdən istifadəni məhdudlaşdırıb, amma yüklər daşınır. Azərbaycan da Azərbaycana keçiddə bu hüququ tələb edir. Yeni bu heç də Ermənistanın suverenliyini pozmur, yaxud sərhədlərini dəyişmir. Paralel şəkildə erməni yükləri də bizdən keçərək Rusiyaya gedəcək. Hər bir tərəfin öz iqtisadi üstünlüyü olacaq. Amma təhlükəsizliyə zəmanət verilməlidir”. **F.Əliyev yoxlanış olmayacağını rüsum ödəməməklə əlaqələndirib:** “Əvvəla, sülh sənədi və diplomatik əlaqələr yoxdur, ona görə rüsum ödənişi tələb edilə bilməz. Amma iqtisadi faydası və regionda dayanıqlı sabilliyin olmasını təmin edən logistika. Əgər yüklər qarşılıqlı şəkildə daşınırsa, bölgədə hərbi eskalasiya riskləri də azalır. Bu gün Ermənistanla və Azərbaycana da ən çox la-

bahisəlidir. Ermənistan imtinə, Rusiya ısrar edir. Fikrimcə, ən azından prosesin sürətləndiyini söyləmək mümkündür”.

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova isə nəqliyyat kommunikasiyalarının açılmasının artıq iqtisadi deyil, siyasi məsələyə çevrildiyi qənaətinə gəlir: “Halbuki burada məqsəd regionda iqtisadi dinamikanı sürətləndirməkdir. Amma Ermənistan və hi-mayədarları Rusiyanın yoldan pay götürməməsi üçün razılaşmanı pozur, Moskva isə qəribədir ki, İrəvana bu yöndə lazımı təzyiqlər göstərmir. Əgər Kreml lideri üçtərəfli sənədin imzalanmasının təşəbbüsünə kimi özünü görürsə, onun icra olunması tələbini Ermənistan rəhbərliyi qarşısında qaldırmalıdır. Olduqca şübhəli məsələdir ki, 5 il ərzində Zəngəzur yolunun açılması ilə bağlı Rusiya Ermənistanla ciddi təsir etmək istəmir. Üç il ərzində Ukraynada salamat şəhər qoymayan Rusiyanın kiçik Ermənistanla gücünün çatmaması inandırıcı fikir olmazdı. O halda, razılaşma niyə 5 ildir yerinə yetirilmir? Belə çıxır ki, ya Rusiya əvvəlki deyil, ya da burada İran və Qərbin ciddi müqavimətinə bata bilmir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Ermənistan Abxaziyadakı qondarma seçkiləri tanıyır?

İrəvan sözdə Gürcüstanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını iddia etsə də, separatçıların seçkilərinə etiraz etməyib

Fevralın 15-də Gürcüstanın separatçıların nəzarəti altında olan Abxaziya ərazisində saxta “prezident seçkiləri” keçirilib. “Seçkilərin” ilk turunda Moskvanın dəstəklədiyi namizəd Badra Qunba 46%, ötən il bölgədə keçirilən etirazların liderlərindən biri Adgur Ardzinba isə 37% səs toplayıb. Heç bir namizəd mütləq səs çoxluğu əldə edə bilmədiyi üçün iki həftə sonra ikinci tur keçiriləcək.

Ancaq separatçıların seçkilərini bir çox ölkə tanımayıb və bununla bağlı bəyanat yayıb. Qondarma seçkilərlə bağlı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi də məlumat yayıb. “Azərbaycan Respublikası Gürcüstanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəklədiyini bir daha təsdiqləyir və 15 fevral 2025-ci il tarixində Gürcüstanın Abxaziya bölgəsində keçirilmiş qondarma “növbədənkenar prezident seçkisi”ni, həmçinin onun nəticələrini tanımır. Azərbaycan Abxaziya məsələsinin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə uyğun olaraq sülh yolu ilə həllinin tərəfdarındır”, - sənəddə qeyd olunub.

Cənubi Qafqaz ölkələrindən Ermənistan isə məsələyə münasibət bildirməyib. İrəvan sözdə Gürcüstanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını iddia etsə də, separatçıların seçkilərinə etiraz etməyib. Qeyd edək ki, Abxaziyada 50 minə yaxın erməni yaşayır.

Qarabağ müharibəsi zamanı Abxaziya ermənilərindən təşkil edilmiş batalyonların iştirakı və xüsusi amansızlıqla cinayətlər törətdiyi məlumdur. 1992-1993-cü illərdə baş vermiş Abxaziya müharibəsində ermənilərdən ibarət Baqramyan batalyonu da separatçıların tərəfindən müharibədə iştirak edib.

Ermənistan hakimiyyətinin Abxaziyadakı ermənilərlə müəyyən səviyyədə əlaqələri var.

Məsələ ilə bağlı Modern.az-a danışan **Milli Məclisin Azərbaycan-Gürcüstan Parlamentlərarası İşçi Qrupunun üzvü Azər Allahverənov** Ermənistanın Abxaziyadakı seçkilərlə bağlı bəyanat verməməsinin səbəblərini belə izah edib: “Ermənistan bu gün Gürcüstanın ərazi bütövlüyünü de-yure tanıyan ölkə kimi çıxış edir. Amma de-fakto biz görürük ki, tamam başqa proseslər gedir. İstər Abxaziyada, istərsə də Cənubi Osetiyada hər zaman Ermənistanın müəyyən millətçi qruplarının, siyasi qüvvələrinin müəyyən formada təsir etmək imkanları və nəcəqləri var. Eyni zamanda Ermənistan çalışır ki, separatçılığı bir qədər də alovlandırсын. Bu mənada Gürcüstanın Abxaziya ərazisində baş verən qondarma prezident seçkisini Ermənistan pisləmir. Amma dərinə təhlil aparsaq, üzə çıxar ki, Ermənistan nəinki seçkiləri pisləmir, hətta müəyyən kanallar vasitəsilə o prosesə dəstək verir. Ona görə də Abxaziyada keçirilən seçkiləri heç rəsmi şəkildə də pisləyə bilmir”.

□ **“Yeni Müsavat”**

Bu gün Bakıda Azərbaycanın sədrliyi ilə Asiya Parlament Assambleyasının (APA) ikigünlük plenar sessiyası başlayır. “Asiyada çoxtərəfli əməkdaşlığın gücləndirilməsində parlament diplomatiyasının rolu” mövzusunda həsr olunmuş sessiyada 30-dan çox ölkə parlamentinin və beynəlxalq təşkilatın nümayəndə heyətləri, o cümlədən 10-dan çox ölkə spikerinin iştirakı gözlənilir.

Tədbir çərçivəsində qurumun İcraedici Şurasının, plenar sessiyasının, siyasi, iqtisadi, büdcə və sosial sahələrə dair komitələrinin iclasları keçiriləcək, müvafiq məsələlərə dair qərar layihələri müzakirə olunacaq, bir sıra təşkilati məsələlərə baxılacaq.

Sessiya dövründə tədbirdə iştirak edən nümayəndə heyətləri arasında bir sıra ikitərəfli görüşlərin keçirilməsi də nəzərdə tutulur. Görüşlərdə APA-nın bu günü və gələcək inkişaf istiqamətləri barədə fikir mübadiləsi aparılacaq.

Sessiyanın sonunda Bakı Bəyannaməsi və APA Katibliyinin yekun hesabatı qəbul ediləcək.

Qeyd edək ki, ötən il quruma sədrlik Türkiyədən Azərbaycana keçib. Asiya Parlament Assambleyası 2006-cı ildə Sülh naminə Asiya Parlamentləri Assosiasiyasının VII sessiyasının qərarı ilə yaradılıb. Təşkilatın hazırda 43 üzvü var. Azərbaycanla yanaşı, Əfqanıstan, Bəhreyn, İndoneziya, İran, Yəməni, Qazaxıstan, Çin, Küveyt, Malayziya, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Rusiya, Səudiyyə Ərəbistanı, Suriya, Türkiyə, Özbəkistan, Filipin kimi ölkələr də təmsil olunur.

Bu gün Bakıda mühüm tədbir başlayır

Azərbaycanın sədrlik etdiyi Asiya Parlament Assambleyasının ikigünlük plenar sessiyasında hansı məsələlər müzakirə ediləcək?

nur. Azərbaycan Asiya ölkələri ilə həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əsasda əməkdaşlığın inkişafına böyük əhəmiyyət verir.

Milli Məclisin Asiya Parlament Assambleyasının üzvü, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı bu tədbiri ölkəmiz üçün olduqca mühüm hesab edir: “Bakıda keçiriləcək Asiya Parlament Assambleyasının plenar sessiyası ölkəmiz üçün beynəlxalq əməkdaşlıq baxı-

mından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Sessiya çərçivəsində aparılacaq müzakirələr, qəbul olunacaq qərarlar və imzalanacaq Bakı Bəyannaməsi Asiya ölkələri arasında çoxtərəfli əməkdaşlığı və parlamentlərarası dialoqu daha da gücləndirərək öz töhfəsini verəcək. Azərbaycanın Asiya Parlament Assambleyasına sədrliyi dönməndə region dövlətləri arasında siyasi, iqtisadi, sosial və digər sahələrdə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi yönündə yeni təşəbbüslərin reallaşdırılması gözlənilir. Sessiya eyni zamanda parlament diplomatiyasının Asiya regionunda sülh, sabitlik və dayanıqlı inkişafa təkan vermək üçün mühüm platformadır. Ölkəmizin Asiya Parlament Assambleyasının plenar sessiyasına ev sahibliyi etməsi ölkəmizin beynəlxalq arenada artan rolu, sülh və əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsi baxımından olduqca əhəmiyyətlidir”.

“Məlum olduğu kimi, Azərbaycan xarici siyasətində bütün ölkələr və təşkilatlarla bərabər hüquqlu və səmərəli əməkdaşlığa böyük önəm verir. Bu baxımdan Asiya regionu təmsil edən qurumlarla əməkdaşlıq da diqqət mərkəzindədir”.

Bunu **Milli Məclisin deputatı Vüqar İsgəndərov** deyib.

Deputat bildirib ki, ümumiyyətlə, Azərbaycan Asiya ölkələri ilə həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əsasda əməkdaşlığın inkişafına böyük əhəmiyyət verir: “Məhz bu baxımdan Asiya Parlament Assambleyası (APA) ilə əməkdaşlıq, daha doğrusu, bu qurum daxilində atılan addımlar da təqdir edilir. Məlumat üçün bildirim ki, Azərbaycan hazırda Asiya Parlament Assambleyasına sədrlik edir. Elə bu gün assambleyanın ölkəmizin sədrliyi ilə Bakıda işinə başlayacaq və “Asiyada çoxtərəfli əməkdaşlığın gücləndirilməsində parlament diplomatiyasının rolu” mövzusunda həsr olunmuş ikigünlük plenar sessiyası da bu baxımdan mühüm əhəmiyyət kəsb edir”.

Deputat deyib ki, bu gün beynəlxalq aləmdə beynəlxalq təşkilatlara rəhbərlik etmək baxımından bir Azərbaycan nümunəsi var: “Əminəm ki, Azərbaycanın elə APA-ya sədrliyi də bu qurum daxilində yeniliklər və mühüm qərarlar baxımından tarixdə qalacaq. Nəzərə alsaq ki, Bakı sessiyasında 30-dan çox ölkə parlamentinin və beynəlxalq təşkilatın nümayəndə heyətləri, o cümlədən 10-dan çox ölkə spikerinin iştirakı gözlənilir, o zaman bu tədbirin necə mühüm önəm daşdığını söyləyə bilərik. Hazırda global arenda maraqlı proseslər baş verir. Bu baxımdan Asiya regionu da diqqət mərkəzindədir. Məhz bu kontekstdə keçiriləcək Bakı sessiyası Asiyanın gələcəyi baxımından qərarların qəbulu ilə də yadda qalan olacaq. Çünki tədbir çərçivəsində qurumun İcraedici Şurasının, plenar sessiyasının, siyasi, iqtisadi, büdcə və sosial sahələrə dair komitələrinin iclasları keçiriləcək, müvafiq məsələlərə dair qərar layihələri müzakirə olunacaq, bir sıra təşkilati məsələlərə baxılacaq”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Al Ermənistanı “özünə birləşdirməyə” başladı

Avropalı rəsmilərin dərhal İrəvanda peyda olması maraqlı gelişmədir; Qərbin bu tələsik addımının səbəbi açıqlandı

“Ermənistanın Avropa İttifaqına daxil olması prosesinin başlanması haqqında” qanun layihəsi birinci oxunuşda qəbul edildikdən dərhal sonra Brüsseldən böyük bir nümayəndə heyəti İrəvanda peyda olub. Avropa İttifaqı nümayəndə heyətinə Avropa Komissiyasının Məqsədi və Daxili İşlər üzrə Baş Direktorluğunun, Genişləndirilmiş Qonşuluq Danışqları üzrə Baş Direktorluğunun, Avropa Xarici Fəaliyyət Xidmətinin və “Frontex”in sərhəd və sahil mühafizə xidmətinin nümayəndələri daxil olub.

“Yeni Müsavat” yada salır ki, Ermənistan parlamentində 63 nəfər sənədin “lehinə”, 7 nəfər “əleyhinə” səs verib, müxalifət isə prosesi boykot edib. Sabiq prezident Robert Köçəryanın “Hayastan” fraksiyası səsvermədə bitərəf qalıb. Blok üzvü Kristine Vardanyan bunu onun təşkilatının Avropa İttifaqına və Avropaya inteqrasiya tərəfdarlarına qarşı çıxmaq istəməməsi ilə izah edib.

Avropa heç bir quru sərhədi olmayan, imkanları məhdu, təbii resursları zəif, hər il dövlət borcu artan, ixrac üçün dünya standartlarına uyğun olmayan, iqtisadiyyatı Rusiyanın monopoliyasında can verən Ermənistanın bu quruma üzvlük

perspektivinə inam yoxdur. Amma Al rəsmilərinin dərhal İrəvanda peyda olması maraqlı gelişmədir. Ola bilsin ki, ermənilərin ən böyük arzusu - Avropada yaşamaq və işləmək hüququ verə biləcəyi ilə Ermənistanı həvəsləndirsinlər.

Ermənistan hökumətinin qərarını bundan əvvəl şərh edən Kreml bəyan edib ki, eyni zamanda Avrasiya İqtisadi İttifaqı və Al-yə üzv olmaq mümkün deyil. Rusiya baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk bəyan edib ki, Rusiya qanun layihəsinin müzakirəsinə İrəvanın Al-dən çıxmasının başlanğıcı

kimi baxır, İrəvanın “Titanik”ə bilet almaq qərarını müqayisə edir. Overçukun açıqlamasını açıq-aşkar təhdid kimi də qəbul edilə bilər. Çünki Al-dən çıxış və Al ilə daha yaxın münasibətlər qurma halında enerji və əzə, xüsusən də buğda qiymətlərində ciddi artım müşahidə ediləcək. Rusiyanın qəzəb faktorundan əlavə, İran məsələsinə də unutmaq lazım deyil. Hazırda Ermənistanın etibarlı tərəfdarı sayılan rəsmi Tehran da İrəvanın Al-yə üzvlük perspektivinə isti yanaşmır. Bəs Al-nin bu tələsik hərəkətiliyinin səbəbi nədir?

Deputat Arzuxan Əlizadənin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, Ermənistan avropalılar üçün Cənubi Qafqazda son dayanacaqdır. “Çünki Qərbin regionda öz mövcudluğunu qorumaq baxımından Paşinyan Ermənistanı onlara lazımdır. Gürcüstanda bunu tam şəkildə bacara bilmədilər deyə son ünvan kimi Ermənistanı baxılır. Amma bu ölkənin tezliklə quruma üzvlüyünü gözləmirəm. Çünki Ermənistanın kifayət qədər ciddi problemləri var”, - deyə A.Əlizadə belə qiymətləndirib.

Deputatın fikrincə, onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Ermənistan hələ də KMTM və Avrasiya İqtisadi Birliyinin üzvüdür, yeni faktiki olaraq Rusiyanın forpostu, boyununduruğu olaraq qalmaqdadır: “Sadəcə, Ermənistanı Rusiyanın çəngindən qurtarmaq istiqamətində iş gedir. Rusiyanın müharibə səbəbindən strateji mübarizədə gücü zəifləyib, amma Ermənistanı təzyiq edəcək qədər imkanları qalır”.

A.Əlizadə hesab edir ki, Ermənistanın Al-yə qoşulmaq istəyi Azərbaycanı narahat etmir, sadəcə, burada bir nüans nəzərə alınmalıdır: “Ermənistan Avropaya inteqrasiyanı seçən ölkədir. Bu, onların seçimidir. Amma Qərbin bizə qərəzli münasibəti dəyişməyib. Bizim üçün Ermənistanın harada olması ciddi narahatlıq doğurmur, sadəcə, bizə qarşı siyasət yürüdülməsinə diqqət yetirməliyik. Əgər bu fəaliyyət Azərbaycana qarşı təhdidlər yaradırsa, təbii ki, addımlar atmalıyıq”.

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu Ermənistanı 2026-cı ildən sonra üzvlük üçün namizədlik statusu verilməyini istisna etmir: “Paşinyan gələnlə seçkilərdən qalib çıxarsa, hakimiyyətini möhkəmləndirmiş olacaq. Bu zaman daha iri addımlarla Qərbe yaxınlaşma xəttini götürəcək. Sözsüz ki, Rusiyanın müharibə-

bədən necə çıxacağı da burada mühüm rol oynayır. Əgər Moskvanın başı açıldıqdan sonra İrəvana təzyiqləri güclənərsə, Paşinyan yumşaq siyasət yürüdəcək. Avropanın hədəfi odur ki, Qafqazda iki ölkə artıq namizədlik statusu almış olsun. Bu da Rusiyanı regiondan çıxarmağa hesablanıb. Lavrov və digər rəsmi şəxslər də bu reallığı gizlətmirlər. Ancaq Qərb bu istəyinə nə dərəcədə nail olacaq, söyləmək çətindir”.

X.Teyyublunun sözlərinə görə, Ermənistanın Avropaya iki çıxışı ola bilər: “Biri Gürcüstan, biri Türkiyə üzərindəndir. Avropa İttifaqı Ermənistan vətəndaşları üçün vizasız gediş-gəlişi təmin edə bilər. Necə ki Gürcüstan bu imkandan yararlanır. Avropalı rəsmilərin İrəvana tələm-tələsik gelişini də müzakirələri intensivləşdir-məklə əlaqələndirirəm. Yaxın gələcəkdə Ermənistan Al üzvü olmasa da, vizasız səfər mandatını qazana bilər. Bundan sonra Brüsselin təsirləri getdikcə artacaq, ermənilər Avropaya işləmək üçün axışacaqlar, beləcə Rusiyadan iqtisadi asılılığı azaltmaq üçün mühüm addımlar atılmış olacaq. Üstəlik, Azərbaycanla yekun sülh sənədi imzalanarsa, Türkiyə quru sərhədləri açacaq. O zaman ermənilərin Avropaya çıxışı daha da asanlaşacaq. Ona görə də Ermənistanın Avrasiya İqtisadi Birliyindən qopması yönündə strategiya yalnız bundan ibarət ola bilər”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Prezident İlham Əliyev "Diplomatik xidmət haqqında" Qanunu təsdiqləyib.

"Diplomatik xidmət haqqında" yeni qanunda diplomatik xidmətin prinsipləri, diplomatik xidmət orqanlarının fəaliyyət istiqamətləri, diplomatik xidmət orqanı əməkdaşlarının əsas vəzifələri və hüquqları, onlara şamil olunan məhdudiyyətlər, əməkdaşların həvəsləndirilməsi tədbirləri, hansı qayda-da intizam məsuliyyətinə cəlb ediləcəkləri, diplomatik xidmət orqanlarında vəzifələrin yeni təsnifatı, əməkdaşların rotasiyası qaydası, onların geri çağırılmasını şərtləndirən yeni hallar, diplomatik xidmət orqanı əməkdaşının sərəncamda olması və vəzifə səlahiyyətlərinin icrasından kənarlaşdırılması, diplomatik xidmət stajının hesablanması qaydası və diplomatik xidmətdə olmanın yaş həddi müəyyən edilir.

Bundan başqa, yeni qanuna əsasən, diplomatik xidmət orqanlarının yeni funksiyaları, diplomatik xidmət orqanı əməkdaşlarının əməyinin ödənilməsi sahəsində yeniliklər, diplomatların və ailə üzvlərinin təminatı və kompensasiyaları, diplomatik rütbələrin verilməsi sahəsində yeniliklər, diplomatik xidmətə qəbulu bağlı məhdudiyyətlər nəzərdə tutulur.

Diplomatik xidmətə qəbul üzrə müsabiqənin keçirilməsi qaydalarına və diplomatik xidmətə qəbul olunmaq üçün müraciət etmiş şəxslərin sənədlərinin müsahibədən əvvəl yoxlanılması qaydası hazırlanacaq.

Qeyd edək ki, yeni qanunlar son zamanlar sabiq azərbaycanlı diplomatların adının qalmaqallarda hallanması fonunda qəbul edilib.

Ötən həftə mediada Böyük Britaniyadakı keçmiş səfir Rafael İbrahimovun Londonun Çeşir rayonundakı reabilitasiya klinikasının üç qadın əməkdaşına qarşı seksual hərəkətlər etməkdə ittiham olunması xəbəri yayıldı. Məhkəmə R.İbrahimova 16 ay şərti cəza verib, adını 10 il müddətinə cinsi cinayətkarlar siyahısına daxil edib.

Bu, azərbaycanlı diplomatlarla bağlı ilk səs-küylü hadisə deyil. Azərbaycanı Avropadakı beynəlxalq təşkilatlarda təmsil etmiş Arif Məmmədov "qalmaqallı diplomatlar" siyahısında yer alır. O, 2015-ci ildə məmurları sərt şəkildə ittiham etmişdi. 2015-ci ilin sentyabrında vəzifəsindən kənarlaşdırılan Arif Məmmədov daha sonra Azərbaycan hökuməti tərəfindən beynəlxalq axtarışa

verilmiş, dövlətə külli miqdarda ziyan vurmaqda, büdcə vəsaitlərinin qanunsuz istifadəsində ittiham olunmuş və ona qarşı cinayət işi açılıb.

səd və prioritetlərdə dəyişikliklər baş verib: "Bu vəzifələrin icrası isə daha peşəkar, daha çevik diplomatik xidməti zəruri edir. Odur ki, yeni qanuna əsasən, xarici dövlətdə müvəqqəti və ya daimi yaşamaq hüququ verən icazəni əldə etməsi ilə bağlıdır: "Yeni qanuna əsasən,

Bakı diplomatik korpusunu "təmizləyir" və yeniləyir

Diplomatik xidmət orqanlarına işə qəbulu bağlı müsahibədən əvvəl müvafiq yoxlamanın aparılması bu istiqamətdə indiyə qədər olan neqativ halların aradan qaldırılması baxımından olduqca əhəmiyyətlidir

mişdı. Vəzifədən kənarlaşdırıldıqdan sonra Arif Məmmədov Belçika Krallığından siyasi sığınacaq alıb. Azərbaycanın Türkiyədəki keçmiş səfiri Faiq Bağirov Xarici İşlər Nazirliyinin Konsulluq İdarəsinin reisi vəzifəsində çalışarkən həbs edilib. Bu günlərdə isə Azərbaycanın Yunanıstandakı səfirliyinin birinci katibi vəzifəsində işləmiş Rəhman Şahhüseynlinin də adı "qalmaqallı diplomat" kimi gündəmə gəlib. Yunanıstan səfirliyinin birinci katibi olan Rəhman Şahhüseynli 2024-cü ilin sentyabrında geri çağırılıb və "diplomatik xidmət orqanlarının əməkdaşına uyğun olmayan əməllər törətdiyi" üçün onun diplomatik fəaliyyətinə xitam verilib. Rəhman Şahhüseynli mətbuata açıqlamasında keçmiş həyat yoldaşı ilə övladına görə problem yaşadığını və qarşı tərəfin yazdığı çoxsaylı şikayətlər əsasında işdən çıxarıldığını deyib.

Yeni qanun bu sahədə dönüş yarada biləcəkmi?

Politoloq Yusif Bağırzadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, "Diplomatik xidmət haqqında" əvvəlki qanun 24 il əvvəl qəbul edilmişdi və həmin dövrdən etibarən həm ölkəmizin xarici siyasətlə bağlı vəzifələrində, həm də məq-

nunun qəbulu zamanın tələbi idi və bu da baş verdi. Yeni qanun əvvəlki ilə müqayisədə detallı və məzmunlu olması ilə yanaşı, özündə diplomatik xidmət orqanlarında vəzifələrin yeni təsnifatını, diplomatik xidmət orqanlarının fəaliyyət istiqamətlərini, əməkdaşların vəzifə və hüquqlarını, onlara şamil olunan məhdudiyyətləri və s. ehtiva edir.

Bundan savayı yeni qanun diplomatik xidmət orqanı əməkdaşlarının əməyinin ödənilməsi sahəsində yenilikləri, diplomatların və ailə üzvlərinin təminatı və kompensasiyaları da nəzərdə tutur ki, bu da təqdirləyicidir və diplomatik xidmət əməkdaşlarının daha təminatlı şəkildə fəaliyyəti üçün eyni imkanlar deməkdir.

Vacib məqamlardan biri də diplomatik xidmət orqanlarına təsadüfi adamların düşməsinin qarşısının alınması ilə bağlıdır. Diplomatik xidmət orqanlarına işə qəbulu bağlı müsahibədən əvvəl müvafiq yoxlamanın aparılması bu istiqamətdə indiyə qədər olan neqativ halların aradan qaldırılması baxımından olduqca əhəmiyyətlidir.

Ekspert vurğuladı ki, digər vacib məqam diplomatik xidmət orqanı əməkdaşlarının xarici dövlətin və-

təndəşliyi, xarici dövlətdə müvəqqəti və ya daimi yaşamaq hüququ verən icazəni əldə etməsi ilə bağlıdır: "Yeni qanuna əsasən,

Birol Akgün

Yeni Türkiyə səfirindən açıqlamalar

Azərbaycan və Ermənistan arasında sülhün təmini bütün dünyaya böyük fayda verir. "Report" xəbər verir ki, bunu Türkiyənin Azərbaycandakı səfiri prof. Birol Akgün Xəzər Universitetində "Texnologiya geosiyasəti" mövzusunda keçirilən akademik seminarda deyib.

Onun sözlərinə görə, Türkiyə işğaldan azad edilən ərazilərin yenidən qurulması və bərpası işlərində strateji rol oynayır: "Türkiyə Azərbaycanla qardaşlıq münasibətlərini dərinləşdirməyə davam edəcək". Diplomat Azərbaycan və Ermənistan arasında normalaşma prosesinə də toxunub: "Bölgədə sülhün təsis edilməsi təkcə region ölkələrinə yox, həm də bütün dünyaya böyük fayda verir".

B.Akgün Türkiyənin xüsusilə sənaye sahəsində yerli istehsalatı artırmaq, pilotsuz uçuş aparatları müharibə doktrinalarında dönüş yaradıb və ölkəyə yeni strateji üstünlük pəncərəsi açdı: "Bu, Türkiyəyə sadəcə milli təhlükəsizlik baxımından deyil, həm də dost və müttəfiq ölkələrlə münasibətləri dərinləşdirmək baxımından önəmlidir. Bu kontekstdə Türkiyə və Azərbaycan arasındakı əməkdaşlıq strateji əhəmiyyət daşıyır. Türkiyə və Azərbaycan ortaq müdafiə və enerji siyasətləri ilə daha təsirli bir münasibətə sahibdirlər".

Səbinə Əliyeva

"Azərbaycan bu siyasətdən ən çox zərər çəkmiş ölkələrdən biridir" - ombudsman

Azərbaycan Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların hüquqlarının bərpası üçün davamlı səy göstərir. Bunu Azərbaycanın İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (ombudsman) Səbinə Əliyeva deyib.

Onun sözlərinə görə, beynəlxalq sənədlərdə, milli qanunvericilikdə milli mənsubiyyətə görə ayrı-seçkilik qadağan olunsa da, dünyada insanların milli və etnik mənsubiyyətlərinə görə təqib olunması, ayrı-seçkiliyə, soyqırımı kimi dəhşətli cinayətlərə məruz qalması hallarına rast gəlinir: "Azərbaycan bu siyasətin nəticələrindən ən çox zərər çəkmiş ölkələrdən biridir. XX əsrin əvvəllərində soyqırımına məruz qalmış xalqımız həmin əsrin sonlarından etibarən yenidən Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları və hərbi təcavüzü ilə özünü göstərən nifrət siyasətinin qurbanına çevrilib".

S.Əliyeva bildirib ki, Ermənistanda yaşamış 250 mindən çox azərbaycanlının etnik təmizləməyə məruz qalması, onların izlərinin əsrlərlə yaşadıkları ərazilərdən silinməsi məqsədilə tarixi-mədəni abidələrinin dağıdılması, özgəninkiləşdirilməsi məhz milli mənsubiyyətinin inkar olunmasının, Azərbaycanofobiya və etnik nifrət siyasətinin göstəricisi idi: "XX əsrdə dəfələrlə deportasiyaya məruz qalmış, eləcə də 1987-ci ildən başlayaraq Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların hüquqlarının bərpası və bu məsələnin beynəlxalq gündəmdə yer alması üçün hazırda Azərbaycan dövləti davamlı səylər göstərir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Serj Sarkisyan

Eks-prezidentin kürəkəninin cinayət dosyesi açıqlandı

Strateji dövlət müəssisəsini necə ələ keçirib?

Ermenistanda strateji əhəmiyyətli obyektin özəlləşdirilməsində ölkənin 3-cü prezidenti Serj Sarkisyanın kürəkəni, Prezident Aparatı rəhbərinin keçmiş müavini, Vatikandakı keçmiş səfir Mikael Minasyan fəal rol oynayır.

"AzPolitika" xəbər verir ki, bu barədə yerli mediada onun haqqında dərc olunan araşdırmada bildirilir. Qeyd olunur ki, "Radio" QSC-yə məxsus radiostansiya sovet dövründə, 1965-ci ildə Qeqarkunik rayonunun Noratus icmasında yaradılıb. SSRİ-nin dağılmasından sonra radiostansiya xüsusi təyinatlı dövlət müəssisəsi statusu verilib.

Lakin hökumətin 2 dekabr 2010-cu il tarixli qərarı ilə müəssisə İsveçrənin Cenevrə şəhərində yerləşən "EuroPress Group" şirkətinə 587,6 milyon dram qarşılığında birbaşa satış şəklində özgəninkiləşdirilib. 2010-cu illərdə Beynəlxalq Araşdırmaçı Jurnalistlər Konsorsiumu məlumat yayıb ki, "Radio" QSC-nin satıldığı "EuroPress Group" MMC Britaniyanın Virciniya adalarında qeydiyyatdan keçib və onun sahibi İrəvanın Demircyan küçəsində qeydiyyatda olan Anuşavan Xaçatryan olub.

2013-cü ildə "Noratus" radiostansiyası "EuroPress Group" tərəfindən həmin il yaradılmış və üç real benefisiarı olan Beynəlxalq Radio Şəbəkəsi QSC-yə Armen Petrosyan 45%, Suren Toqanyan 30% və Astqik Melikanyan 25% payla satılıb. Şirkətin icraçı orqanının rəhbərləri Qaqik Aloyan və Marine Andreasyandır.

Baş Prokurorluq Radio QSC-nin özəlləşdirilməsi ilə bağlı mühüm təfərrüatları açıqlayıb. Məlum olur ki, Leonid Arevşatyan və şirkətin direktoru Qaqik Aloyanın iştirakı ilə böyük miqyasda korrupsiyaya yol verilib. Bu özəlləşdirmənin arxasında isə Mikael Minasyan dayanıb.

2009-cu ilin ortalarında prezident administrasiyası oğurluğu təşkil etmək üçün şirkətin direktoru Mişa Akopyana Minasyanın etibarlı adamı Aloyanı müavin təyin etməyi əmr edib. Bundan sonra artıq həmin ilin noyabrında Aloyan direktor təyin edilib. Bundan sonra Minasyan Aloyana şirkətin səhmlərini və əmlakını Virgin adalarında yaradılmış "EuroPress Group" ofşor şirkəti vasitəsilə özəlləşdirməyi tapşırıb. Aloyan şirkətin səhmlərinin qiymətləndirilməsi prosesini saxtalaşdırmaqla şirkətin infrastrukturunun 70%-dən çoxunu - antenaları, dirəkləri, qüllələri və s.-ni köhnəlmiş, nasaz və istifadəyə yararsız kimi təqdim edib. Bu arada şirkətin aktivlərinin maksimum 30%-i amortizasiya edilib. Nəticədə Minasyan şirkətin 1,172 milyard dram dəyərində əmlakını cəmi 582,5 milyon dram qarşılığında özəlləşdirməyə nail olub.

2013-cü il mayın 21-də Arevşatyan yeni şirkətin - ZAO Beynəlxalq Radio Şəbəkəsinin qeydiyyatına alınmasına göstəriş verib və Aloyan yenidən direktor təyin edilib. 21 iyun 2013-cü il tarixində "EuroPress Group" MMC ilə "Beynəlxalq Radio Şəbəkəsi" QSC arasında "Radio" QSC-nin nizamnamə kapitalında payların alqı-satqısına dair rəsmi müqavilə bağlanıb. Müqaviləyə əsasən "Beynəlxalq Radio Şəbəkəsi" QSC "Radio" QSC-nin cinayət yolu ilə əldə edilmiş səhmlərinin 100 faizini 250.000 ABŞ dolları məbləğində ucuz qiymətə alıb.

İlkin araşdırma zamanı şirkətin səhmdarları cinayət işi üzrə dəymiş zərərin əvəzi kimi "Radio" QSC-nin sahibi olan "Beynəlxalq Radio Şəbəkəsi" QSC-nin səhmlərinin 100%-ni Ermənistana verməyə və bundan irəli gələn bütün dövlət qeydiyyatını həyata keçirməyə hazır olduqlarını bildiriblər. Nəticədə 2025-ci ilin fevralında Beynəlxalq Radio Şəbəkəsi QSC-nin 100 faiz səhmləri dövlətə verilib.

Fevralın 18-də Rusiya və Amerika Birləşmiş Ştatlarının (ABŞ) Səudiyyə Ərəbistanında başlanan görüşünün ilkin nəticələri açıqlanıb. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bu haqda Rusiya İnvestisiya Fondunun rəhbəri Kirill Dmitriyev Ər-Riyadda jurnalistlərə açıqlamasında danışıb.

O bildirib ki, Rusiyanı cəmləmək siyasəti iflasa uğrayıb. Dmitriyev əlavə edib ki, Rusiya ilə ABŞ arasında danışıqlarda irəliləyiş yaxın 2-3 ay ərzində mümkündür. "Amerika şirkətləri Rusiya bazarında öz mövqelərini itiriblər, bu da onların gələcək strategiyasına təsir edəcək". Dmitriyev iqtisadi aspektlərə dair vacib açıqlamalar da verib: Rusiya və ABŞ arasında danışıqlarda irəliləyişin növbəti 2-3 ay ərzində mümkün ola biləcəyi bildirilib. Bayden administrasiyası əvvəllər Rusiyanın nəzarətliqlərini anlamağa çalışmayıb, lakin hazırda Vaşinqton Moskvanın mövqeyini dinləməyə və anlamağa hazırdır. ABŞ-ın Rusiyaya qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalar Amerikanın öz şirkətlərinə Rusiyadan daha çox ziyan vurub. Bir çox Amerika şirkəti Rusiya bazarında mövqelərini və gələcək böyük gəlirlərini itirib. ABŞ neft şirkətləri Rusiyada çox uğurlu biznes qurmuşdular. Rusiya və ABŞ-ın Arktika da daxil olmaqla, birgə layihələrə keçməsi vacibdir. Dmitriyev "New York Times"-ə açıqlamasında bildirib ki, iqtisadi əməkdaşlığın bərpasına çalışacaq və o yalnız "əlaqələri, etimadı və uğuru bərpa etmək" məqsədini güdür.

Xatırladaq ki, Səudiyyə Ərəbistanında dünyanın gözəldiyi ABŞ-Rusiya danışıqlarında Moskvanı xarici işlər naziri Sergey Lavrov və prezident Vladimir Putinin köməkçisi Yuri Uşakov, ABŞ tərəfini isə dövlət katibi Marko Rubio, prezident Donald Trampın milli təhlükəsizlik üzrə köməkçisi Mayk Volts və Yaxın Şərq üzrə xüsusi nümayəndəsi Stiven Uitkoff təmsil ediblər. Danışıqlar Səudiyyə Ərəbistanının krallıq ailəsinə aid saraylardan birində - Diriyah sarayında keçirilib. Nümayəndə heyətlərinin üzvləri böyük döndərmə stolun ətrafında əyləşiblər. Rusiya sağda, Amerika solda oturub. Masanın başında Səudiyyə Ərəbistanının nümayəndələri dayanıblar. Girişdə Rusiya Federasiyasının, ABŞ-ın və Səudiyyə Ərəbistanının bayraqları asılıb, yerə bənövşəyi xalça sərilib. Kreml-dən bildirilib ki, görüşdə ikitərəfli münasibətlərin bərpası, Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı mümkün danışıqların hazırlanması, Rusiya və ABŞ prezidentləri Vladimir Putin və Donald Tramp arasında şəxsi görüşün təşkili müzakirə olunub.

Görüşdən daha əvvəl Rusiyanın baş diplomatı Lav-

"Bismillah" deyilən ölkədə başladılar

Üç illik fasilədən sonra ərəb ölkəsində başlanan dialoqun ilkin nəticələri açıqlandı; lakin masada tək Ukrayna mövzusu deyildi - rəylər

rov bildirmişdi ki, Ukrayna ilə danışıqlarda ərazi güzəştləri mümkün deyil. Lavrov Sovet İttifaqının qurulması zamanı Ukraynaya güzəştlərin edildiyini və "rus xalqının əsrlər boyu məskunlaşdığı, şəhərlər və fabriklər saldığı geniş ərazilərin Ukrayna SSR-in tərkibinə daxil edildiyini" demişdi.

Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov isə brifinq zamanı bildirib ki, Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin dəfələrlə bəyan etdiyi kimi, Rusiya əvvəldən Ukraynadakı münaqişənin sülh yolu ilə həllinə hazırdır. Kreml sözcüsü qeyd edib ki, Ukraynanın özünün və bir çox başqa dövlətlərin baxışı əks mövqedədir. Peskov xatırladı ki, Kiyev özü sülh danışıqlarını qadağan edib, Avropa ölkələri və ABŞ isə nəyin bahasına olursa-olsun münaqişənin davam etdirilməsinin vacibliyindən danışıb. "Buna görə də bu diqqət əvvəldən orada idi. Bizim üçün əsas odur ki, məqsədlərimizə nail olaq və təbii ki, biz məqsədlərimizə çatmaq üçün dinc vasitələrə üstünlük veririk", - Peskov bildirib.

Peskov əlavə edib ki, Putin Zelenski ilə danışıqlara hazırdır. "Lakin Zelenskinin Ukrayna lideri kimi legitimliyi şübhə altındadır. Putin özü dəfələrlə deyib ki, lazım gələrsə, Zelenski ilə danışıqlar aparacaq. Bununla belə, razılaşmaların hüquqi qeydiyyatı Zelenskinin özünün legitimliyinə etiraz etmək imkanından danışan reallıq nəzərə alınmaqla ciddi müzakirə obyektidir", - Kreml sözcüsü vurğulayıb.

Siyasi icmalçı Asif Nərimanliya görə, dünya siyasətində perspektivləri müəyyənləşdirmənin və dağıdıcı-birləşdirici proseslərin başlanğıcı ola biləcək görüş Ukraynada müharibənin dayandırılmasına həsr olunsun da, gündəlik bununla yekunlaşmır: "Nümayəndə heyətlərinin tərkibi də bu kontekstdə diqqət cəkir. Gündəlikdə Ukrayna ilə yanaşı, Yaxın Şərq də daxil olmaqla, bir sıra coğrafiyalarda baş verənlər, eləcə də iqtisadi məsələlər və s. var. Ukrayna müharibəsinin dayandırılması və bu ölkə üzərindəki mövqelərin maraqların bölüşdürülməsi hər iki tərəf üçün ümumi razılaşmada bir-birinə qarşı istifadə edəcəyi kart kimi də görünür, xüsusilə ABŞ-ın Rusiyaya qarşı bundan istifadə imkanları genişdir".

Siyasi şərhçi Məhəmməd Əsədullazadənin fikrincə, gözlənilən Tramp-Putin görüşündə Vaşinqtonun verdiyi güzəştlər naminə Rusiya Ukraynada işğal etdiyi ərazilərin bir hissəsindən çıxarılacaq: "ABŞ Ukraynaya silahlar verməklə, Rusiyanı tam sıxışdırıb çıxarmaqla öz geopolitik mövqeyini Avropa üzərində gücləndirə bilər, nəinki Rusiyaya güzəştə getməklə. Əgər Tramp Putinlə sövdələşməyə gedərsə, Avropa ölkələri ABŞ-dan üz döndərəcək. Avropasız isə ABŞ-ın beynəlxalq gücü mümkün deyil. Göründüyü kimi, bütün proseslər Vaşinqtonun əleyhinədir. Böyük Britaniya başda olmaqla, Almaniya, Fransa, Polşa və İtaliya Ukraynaya ordu göndərməyi planlaşdırır. Trampın

Putinlə görüşünün nəticəsi yalnız atəşkəs əldə edilməsi, Kremlin tutduğu bir sıra ərazilərdən çəkilməsi və qarşılıqlı olaraq müəyyən sanksiyaların götürülməsi ola bilər".

Siyasi ekspert Qədir Aslan isə danışıqlarla bağlı tələsik nəticə çıxarmağın əleyhinədir: "Rusiyanın Ukraynaya qarşı apardığı qeyri-qanuni və hüquq əleyhinə olan müharibə Avropada sülhü və stabilliyi dağıdıb. Həmçinin global təhlükəsizliyi kökdən sarsıdıb. NATO-nun 2022-ci ildə qəbul etdiyi Strateji Konsepsiyasında deyilir ki, Rusiya NATO-ya üzv ölkələrin təhlükəsizliyinə qarşı ən böyük və birbaşa təhdid mənbəyidir. Rusiya məcburetmiş, dağıdıcı fəaliyyət, aqressiya və aneksiya vasitəsilə digər ölkələri kontrol altında saxlamaq və öz təsir dairəsini genişləndirmək istəyir. Rusiya sadə, hibrid və kiber üsullardan və vasitələrdən istifadə edir. Bu vasitələrə dezinformasiya da daxildir".

Ekspertin nəzərinə, NATO Rusiya ilə heç bir konfrontasiyaya getmək istəmir və onun üçün heç bir təhdid ərz etmir: "NATO Rusiyanın əməllərinə və təhdidlərinə qarşı vahid və məsuliyyətli formada reaksiya verməyə davam edəcək. Alıans öz çəkirdirici gücünü və müdafiəsini gücləndirməyə davam edir, öz partnyorlarını dəstəkləyir və davamlılığını yüksəldir. Bu fəaliyyətə Rusiyanın dezinformasiyasına qarşı əks-fəaliyyət və onun əməllərinin ifşa edilməsi də daxildir".

□ **Emil SALAMOĞLU, "Yeni Müsavat"**

ABŞ Senatının Kəşfiyyat Komitəsi prezident Donald Tramp tərəfindən Milli Kəşfiyyat İdarəsinin (MKİ) rəhbəri postuna namizədliyi irəli sürülən Tulsi Qabbardı vəzifəsinə təsdiqləyən kimi erməni lobbisi ona müraciət edib.

Amerika Erməni Milli Komitəsi Qabbarda məktubunda "artsax"ın erməni əhalisinin Azərbaycan tərəfindən "etnik təmizlənmə"yə məruz qaldığı yalanını uyduraraq "ABŞ kəşfiyyatını hərtərəfli araşdırmağa çağırır". Məktubda ABŞ kəşfiyyatına ittihamlar da var: "Biz ABŞ-in uğursuzluqları və Azərbaycana "artsax"ın dinc erməni mülki əhalisinə qarşı soyqırımını proqramlarını həyata keçirməyə kömək edən, həvəsləndirən və ya təşviq edən komissiyaanın səhvlərinin araşdırılmasını dəstəkləməyə hazırıq". Yeni ermənilər Qabbarddan ABŞ-in Qarabağ siyasətinin yanlış olduğunu "araşdırmağı" tələb edirlər.

Qeyd edək ki, Qabbard ABŞ-dəki erməni təşkilatları ilə sıx əməkdaşlıq edir. Tulsi Qabbard 2017-ci ildə Xankəndi və Şuşaya səfər edib, orada separatçı rejimin təmsilçiləri ilə görüşüb. Bundan sonra Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi konqresmen olan Tulsi Qabbardı "qara siyahı"ya salıb. 2019-cu ildə prezidentliyə namizəd olan Qabbard qondarma erməni soyqırımını qətnaməsinin müəlliflərindən biridir. 2020-ci ildə isə o, Türkiyəni "Qarabağda müharibəni alovlandırmaqda" ittiham edib. Elə həmin il sabiq dövlət katibi Mayk Pompeoya məktəb yazaraq Azərbaycan əleyhinə fikirlər səsləndirib. O, ABŞ ordusunun veteranıdır, 20 il xidmət keçib. Ancaq digər namizədlərdən fərqli olaraq, onun kəşfiyyat sahəsində təcrübəsi yoxdur. Qabbard Demokratlar Partiyasının üzvü olsa da, 2022-ci ildə istefa verib. 2024-cü ildə prezident seçkilisində isə o, Donald Trampı dəstəkləyib.

ABŞ-dəki prezident seçkilisində Demokratlar Partiyasının prezidentliyə rəsmi namizədi vitse-prezident Kamala HARRİSİ dəstəkləyən və özləri demişken, "yumurtaları bir səbətə yığan" ermənilər Trampın seçilməsi ilə böyük bir xeyal qırıqlığına uğradılar. Ancaq tez-tələsik toparlanaraq, Ağ Evin yeni sahibinə yaxınlaşmaqdan ötrü min sifətə girdilər. Heç şübhəsiz ki, Blinkenin gethagetdə Ermənistan XİN başçısı ilə xartiya imzalaması da Tramp administrasiyası ilə ermənilər arasında "körpü" atmaq baxımından diqqətçəkən layihə idi. Beləliklə, son addım Azərbaycanın "qara siyahı"sında olan və ermənipərəst birinin önəmli posta gətirilməsini fürsət bilən lobbinin Tramp administrasiyasına ilk hücu-

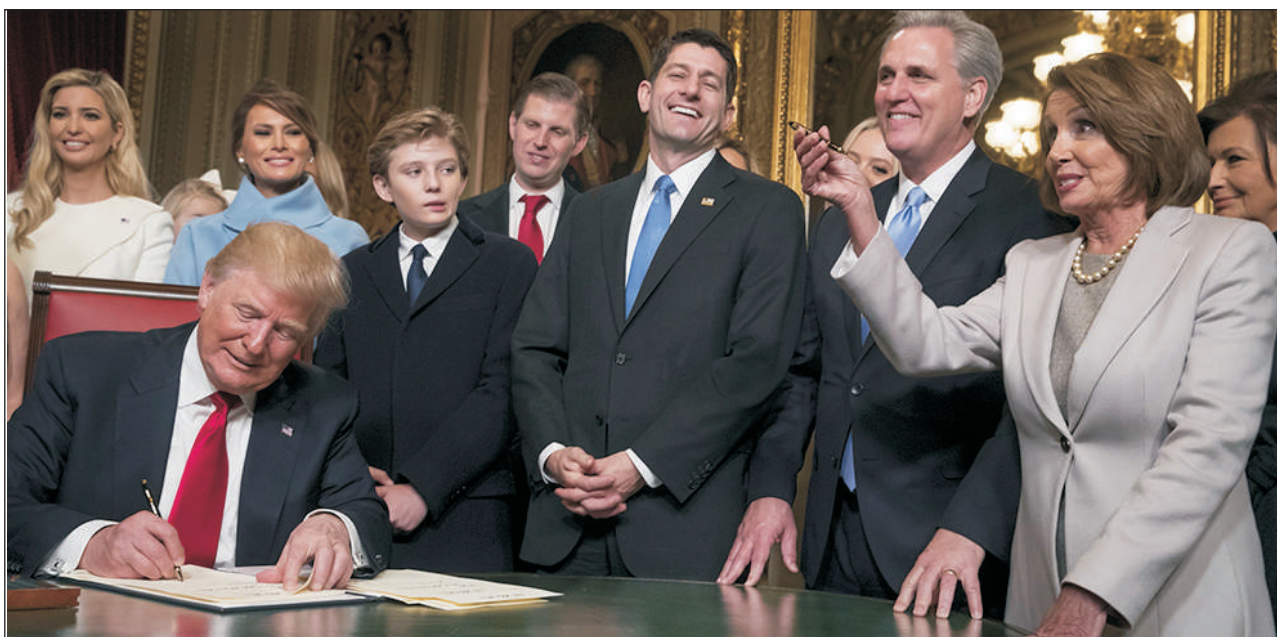
Trampın komandasına "artsax" hücumu

Erməni Milli Komitəsi Azərbaycanın "etnik təmizləmə" yalanı uyduraraq "ABŞ kəşfiyyatını hərtərəfli araşdırmağa çağırır"; erməni lobbisi Ağ Evin "ürəyi"nə girmək üçün yollar arayır

mu hesab oluna bilər. Yeni Ağ Ev administrasiyasının Qafqaz siyasətinin, Azərbaycana münasibətinin tam açıqlanmadığı və ya formalaşdırılmadığı bir vaxtda erməni lobbisi Tramp hakimiyyətini qarşıdurmağa sürükləyir.

Bu yerdə xatırladaq ki, seçki prosesində Donald Tramp Qarabağı könüllü tərk etmiş ermənilər və regional sülhə dəstəklə bağlı mövqeyi erməniləri xeyli ümidləndirmişdi. Livandakı Kilikiya erməni katolikoslunun başçısı I Aramla danışırkən Tramp rəqibi Kamala HARRİSİ ermənilərin Qarabağı tərk etməsinə görə suçlamışdı da unutmamışdı. Ancaq bir çox müşahidəçilər bunu seçkiqabağı gediş kimi qiymətləndirmişdilər. Hazırda erməni diasporu və lobbisi yeni administrasiyadan özlərinin məkrli məqsədləri naminə yararlanmağa çalışırlar. Amma Tramp ilk prezidentliyi dövründə erməniləri yanılıb və peşman edib. İndi yenidən erməni lobbisi Ağ Evin "ürəyi"nə girmək üçün yollar arayır. Bəs ekspertlər yenidən işə salınan bu cəhdlərin perspektivini necə görür? Trampın seçkilər dövründə Qarabağ erməniləri ilə bağlı dedikləri istiqamətində söylərin şahidi ola bilirikmi?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, erməni lobbisi ABŞ-da itirdiklərini bərpa etmək istəyir və istənilən halda Tramp komandası onlar üçün Demokratlar qəddər yaxın olmayacaq: "Əlbəttə, Tramp komandasında xeyli ermənipərəst mövqeli şəxslərin olması barədə biz əvvəlki şərhlərimizdə bildirmişdik. Vaxtilə açıq ermənipərəst mövqedə olmuş istənilən şəxs ABŞ siyasi elitasında təmsil olunduqdan sonra əvvəlki kimi radikal mövqələrdə ola bilməyəcək və hazırkı komandanın ümumi siyasətindən çox da kənara çıxa bilməyəcək. Həmçinin güman etmirəm ki, Tramp Cənub Qafqazı əsas prioritetləri sırasına daxil etsin. Onsuz da Tramp xeyli cəbhələr açıb və artıq ona

qarşı müqavimət güclənməkdədir. Belə olan halda onun özünə əlavə qayğılar yaradacağı real görünür". **Bununla belə, S.Məmmədov hesab edir ki, hər halda, biz illüziyaya qapılmalı deyilik:** "Erməni lobbisi ABŞ-da güclüdür və milliyətlərlə sərvəti olan ermənilər əvvəlki mürdar siyasətlərindən əl çəkəsi deyillər. Azərbaycan ABŞ-la normal əməkdaşlığın tərəfdarıdır. Demokratlar bizə nə edə bildi ki? Samanta Pauer USAİD resurslarını hər tərəfdən anti-Azərbaycan fəaliyyətinə yönəltmişdi. USAİD-dən birbaşa subsidiya alan "Freedom House" təşkilatı saxta hesabatları ilə bizə nə edə bildi? USAİD-dən birbaşa maliyyələşən NED, USCİRF (ABŞ-in Beynəlxalq Din Azadlığı Komissiyası), "AzadlıqRadiosu" və s. dağıdıcı donorlar və təbliğat maşınları nəyə nail ola bildi? Heç nəyə. İndi onların özlərini ifşa edirlər. ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsi 44 günlük müharibə ilə bağlı araşdırma aparıb nəyə nail olacaq ki? Sadəcə, erməni lobbisindən bəhrələnen konqresmenlər belə cəhdlər etməklə, erməni lobbisinin qarşısında hesabat vermək üçün bu şəkildə canfəşanlıq edirlər. Yeni biz əlimizdən gələni etdik. Onsuz da əvvəlki administrasiya USCİRF təklifi əsasında Azərbaycanı Xüsusi Nəzarət Siyahısına daxil edib, məhz Qarabağla bağlı". **O ki qaldı Qabbarda,**

S.Məmmədov qeyd etdi ki, o, əvvəlki mövqələrindən xeyli geri çəkilib: "İnanmıram ki, o, Tramp komandasını bütövlükdə Azərbaycana qarşı çevirə bilsin, istəsə belə, bu alınmaz. Ermənilər isə pullarını rifahə, əmin-amanlığa deyil, belə mənasız lobbifəaliyyətlərinə xərcləməkdə davam etsinlər".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, Donald Tramp administrasiyasının Cənubi Qafqaz siyasətinin konturları hələ böllü deyil: "Administrasiyanın başı Rusiya-Ukrayna müharibəsinə və Yaxış Şərqi qırıb, bu iki problemin həllinin yollarını arayırlar. Buna baxmayaraq, Tramp administrasiyasının hansısa mərhələdə Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqaza marağının artacağını söyləmək mümkündür. Əlbəttə, dövlət katibi Marko Rubionun və Milli Kəşfiyyat İdarəsinin rəhbəri Tulsi Qabbardı ABŞ-da erməni lobbisi ilə sıx əlaqələri və ikincinin işğal dövründə qanunsuz olaraq Qarabağa gəlişi Azərbaycanda suallar doğurur. Ancaq Marko Rubio və Tulsi Qabbard artıq Konqres üzvləri deyillər, dövlət vəzifəsindədirlər. Dövlət vəzifəsi isə onlardan ABŞ-ın milli və təhlükəsizlik maraqları çərçivəsində fəaliyyət göstərmələrini tələb edir". **E.Şahinoğlu hesab edir ki, bu baxım-**

dan ABŞ-dəki erməni lobbisinin təxribatçı məktublarla Marko Rubio və Tulsi Qabbarda müraciətlərinə baxmayaraq, hər ikisinin anti-Azərbaycan addımları atacağını zənn etmir: "Əksinə, Vaşinqtonun Cənubi Qafqazın açar dövləti Azərbaycanla müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığı genişləndirməsinə ehtiyacı var".

□ **E.PASASOY,**
"Yeni Müsavat"

Dünyanın ən təhlükəli on hərbi zonası

Dünyanın ən təhlükəli hərbi zonaları tarixi münaqişələr, hazırkı siyasi gərginlik, sərhədlərdə irimiqyahlı hərbi mövcudluğu və zorakılıq hadisələrinin intensivliyi ilə seçilir. Bu bölgələrdə ən kiçik bir səhv ölkələr arasında böyük böhrana səbəb ola bilər.

Teleqraf xəbər verir ki, bu gün bu regionlardakı siyasi gərginlik beynəlxalq münasibətlərdə mühüm rol oynayır.

Diplomatik səylər və sülh danışıqları çox vaxt qalıcı həllər gətirə bilmir və regionda qeyri-sabitliyi daha da dərinləşdirir. Zorakılıq hadisələrinin intensivliyi bu ərazilərdə yaşayan mülki əhali üçün böyük təhlükə yaradır. Davamlı münaqişə mühtiri gündəlik həyata mənfi təsir göstərir və humanitar böhranlara səbəb olur.

Bəs üçüncü dünya müharibəsinin müzakirə olunduğu bir vaxtda ən təhlükəli hərbi zonalar hansılardır?

ABŞ-ın "Best Diplomats" Araşdırmalar Mərkəzinə görə, həmin 10 bölgə aşağıdakılardır:

- Pakistan-Hindistan sərhədi;
- Şimali Koreya-Cənubi Koreya sərhədi;
- İsrail-Suriya sərhədi;
- ABŞ-Meksika sərhədi;
- Banqladeş-Hindistan sərhədi;
- Səudiyyə Ərəbistanı-Yəmən sərhədi;
- Niger-Çad sərhədi;
- Kolumbiya-Ekvador sərhədi;
- Çin-Şimali Koreya sərhədi;
- Pakistan-Əfqanıstan sərhədi.

Rusiyadan üç keçmiş sovet ölkəsinə xəbərdarlıq

İngilislər Şimali Atlantika Alyansındakı müttəfiqləri ilə birlikdə Kiyevə dəstək adı altında Rusiya ilə uzunmüddətli qarşıdurma üçün Ukraynayı işğal etməyə və Qara dənizi NATO-nun daxili sularına çevirməyə çalışırlar.

Teleqraf xəbər verir ki, bunu Rusiya prezidentinin köməkçisi Nikolay Patruşev deyib.

"Qərb uzun müddət Rusiyayı Baltikyanı ölkələrdən sıxışdırıb çıxarmaq üçün səbəblər axtarırdı, amma bunları tapa bilmədiyindən motivlər uydurmağa qərar verdi. Əlbəttə, Rusiya dost olmayan (Baltikyanı) ölkələrin bu hərəkətlərini diqqətlə izləyir və əks-tədbirlər hazırlayır", - prezidentin köməkçisi bildirib.

Patruşev qeyd edib ki, Rusiyanın Qərb, Qara və Baltik dənizlərinə çıxışını kəsmək İngiltərənin XVIII əsrdən bəri ən böyük arzusu olub.

Baltikyanı ölkələrə gəlincə, söhbət keçmiş sovet respublikaları Latviya, Litva və Estoniyadan gedir.

2 024-cü ilin yanvar-dekabr aylarında 860 gender əsaslı zorakılıqla bağlı Dəstək Xəttinə 330 müraciət daxil olub. Bu barədə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin 2024-cü il üzrə hesabatında qeyd olunub.

Bildirilib ki, müraciətlərin 272-si qadınlar, 58-i kişilər tərəfindən edilib. 205 nəfər Bakıdan, 125-i isə regionlardan müraciət edib. Onlardan 137-si evli, 140-si subay, 53-ü boşanmış olub.

Həmin şəxslərdən 64-ü ali təhsilli, 177-si orta, 89-u isə təhsilsiz insanlardır. 77 nəfər 0-18 yaş aralığında, 145 nəfər 19-35, 80-i 36-55, 28 nəfəri isə 56+ yaş aralığında olan şəxslərdir.

Adətən ailədaxili şiddət dedikdə birinci növbədə ağıla qadın gəlir. Lakin bu hesabatdan bəlli olur ki, bəzən kişilər də qadınlar tərəfindən zorakılığa məruz qala bilər. Bəs bu zorakılıqlar nələrdən ibarətdir?

Mövzu ilə bağlı danışan **sosioloq Üzeyir Şəfiyev** "Yeni Məsəvat"a bildirib ki, həm beynəlxalq konvensiyada, həm də qanunvericilikdə göstərilib ki, məişət zorakılığı yaxın qohumluq münasibətlərindən və bir yerdə olmağın dan sui-istifadə edərək bir şəxsin digərinə qarşı yönəldiyi fiziki, iqtisadi, mənəvi, psixoloji, emosional bir zorakılıq formasıdır: "Burada söhbət təkəcə fiziki zorakılıqdan getmir. Qadın ərinə şantaj edir ki, intihar edəcək və yaxud da boşanacaq, uşaqları ona göstərməyəcək. Bu da zorakılıq hesab olunur. Qəribə mənəviyyətə sahib qadınlar Azərbaycan kimi ənənəvi cəmiyyətlərin əsaslarını dağıtmaq üçün qadın-kəşi qarşıdurması yaradırlar və Azərbaycanın ailə əsaslarını hədəf götürürlər. Bu məsələdə gəncər bərabərliyindən alət kimi istifadə edirlər. Bu ad altında qadınlar kişilərə qarşı kövrüklənir. Nəticədə Azər-

baycanda münəqışəli ailələrin sayı çoxalır. Bu gün qadın hüquqları ilə bağlı maarifləndirmə işləri düzgün getmədiyinə, təbliğat işləri aqressiv feminist dalğının təsiri altında olduğuna görə qadın hüquqlarını xanımlar adekvat qavramırlar. Bu fonda qadın-kəşi qarşıdurması yaranır".

Ekspert deyib ki, əvvəllər kişilər zorakılıqla bağlı belə müraciətləri etməzdilər: "Çünki Azərbaycan kişi mərkəzli ənənəvi cəmiyyətdir və burada ictimai qınaqlar var. Məişət zorakılığını ictimailəşdirməyə, onları efiirlərə daşımağa yaxşı baxılmırdı. Özəlliklə kişilər qadınlar tərəfindən emosional, psixoloji zorakılığa məruz qalmalarını heç vaxt dilə gətirməzdilər. Çünki kişi bunu öz qüruruna sığışdırmırdı. İndi isə vəziyyət elə bir hala gəlib ki, ailədaxili məsələlər efiirlərə daşınır. Bu, təqdirəlayiq hal deyil. Azərbaycanda ailə münəqışələri və məişət məsələləri ilə məşğul olan müvafiq qurumlar var. Azərbaycan o ölkələrdəndir ki, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, ailə böhran mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Çox yaxşı olardı ki, məsələlər bu aspektdə həll olunsun. Münəqışə efiirə daşınanda bir qədər də metastaz verir, böyüyür, potensial münəqışəli ailələri real münəqışəli ailələr xəttinə gətirib çıxarır".

Sosioloq deyir ki, Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra qadınlarımız iqtisadi cəhətdən nisbətən sərbəst oldular: "Azərbaycan qadınının düşüncəsində, həyat tərzində transformasiya yaşandı. Əvvəllər qadınlar

Azərbaycansayağı vendetta - qadınlar kişiləri buna görə döyür

Ekspert deyir ki, əvvəllər kişilər zorakılıqla bağlı müraciətlər etməzdilər, indi isə...

iqtisadi cəhətdən fəal olma-dıqlarına görə ailə konfliktlərini qabartmırdılar. Fikirləşirdilər ki, boşansalar maddi baxımdan çox çətin durumda qala bilərlər. İqtisadi fəal və məşğul əhaliyə çevrildikdən sonra qadınlar köhnə qayda ilə yaşamaq istəmədi, kişilər isə köhnə qayda ilə idarə etməyi bacarmadı. Nəticədə yeni ailə tərzləri formalaşdı.

BMT-nin Əhali Fondunun layihəsi çərçivəsində gender əsaslı zorakılıq qurbanları ilə işləyən sosial işçilərin və psi-

xoloqların akkreditasiyasını nəzərdə tutan layihə həyata keçirilir. Yaxın günlərdə bununla bağlı real addımlar atılacaq. Bu, məişət zorakılığını və münəqışəli ailələrin sayını azaldacaq".

Kişi zorakılığının səbəbləri haqqında Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat katibi Teymur Mərdanoğlu da danışdı: "Kişilər komitəyə fiziki zorakılıqla bağlı müraciət etməyiblər. Burada söhbət psixoloji və iqtisadi zorakılıq-

dan gedir. Bəzən kişinin qadından iqtisadi asılılığı olur. Yaxud da qadın kişiyə psixoloji təsir göstərir, məsələn, boşandıqdan sonra övladlarını keçmiş həyat yoldaşına göstərmir və s. Bu cür hallar da zorakılıq kimi qiymətləndirilir".

Psixoloq Günel İsmayilov mövzu ilə bağlı açıqlamasında deyib ki, qadınlar kişilərə qarşı daha çox psixoloji təzyiq vasitəsindən istifadə edirlər: "Qadınlar ailənin idarə olunmasında, iqtisadi

di məsələdə, tərbiyə işlərində, ümumiyyətlə, ailə məsələlərində kişilərin iştirakını istəyirlər. Kişilərin isə balacalıqdan tərbiyə sistemi tamamilə fərqlidir. Onlar öyrəşiblər ki, çətin situasiyalarda qadınlar özlərini qabağa versin, məsələlərin həllində aparıcı olsunlar. Ailədə oğlan uşaqlarının problemləri onun anası və ya bacısı tərəfindən həll edilib. Oğlan uşaqlarının tərbiyəsindəki boşluqlar vəziyyəti gətirib bu yerə çıxarır.

Oğlanlar ailə sahibi olduqda beyin problemlərin həllini tanımır. Daha çox vəziyyətdən qaçaraq məsələlərin həllinə çalışırlar. Qadın isə an gözleyir, duyğusal olaraq basdırılmış tərəfi daha qəzəbli, aqressiv vəziyyət alır. Kişilər uğurlu ailə istəyirlərsə, yeni vərdişlərin qazanılmasında maraqlı olmalıdırlar. Vəziyyətdən qaçaraq, dostları ilə içki məclisinə getməklə hansısa problem öz-özünə həll edilməyəcək. Hər bir şəxsin ailədə məsuliyyəti olmalıdır. Qadın və kişi bu işdə birgə addımlamalı, yeni vərdişlərə yiyələnməlidirlər".

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Məsəvat"

Daha bir ana ölümü, yenə qeysəriyyə...

Üçüncü uşaq doğan gənc ana niyə sağ qalmadı?

Səkidə qeysəriyyə əməliyyatı ilə sağlam uşaq dünyaya gətirən 27 yaşlı ana ölüb. Belə ki, Şəki Regional Perinatal Mərkəzində Zünud kənd sakini 27 yaşlı Nigar Kərəm qızı Qarayevanın doğuşdan bir gün sonra vəziyyəti pisləşib və boğulmadan dünyasını dəyişib. TƏBİB-dən bildirilən məlumata görə fevralın 14-də anaya "38 həftəlik hamiləlik, uşaqlıq üzərində iki çapıq" diaqnozu qoyulub və həmin gün saat 11:50-də cərrahi yolla doğuş prosesi icra olunub, sağlam körpə dünyaya gəlib. Fevralın 15-i günorta saatlarında zahı qadının halı pisləşib, boğulmadan şikayət edib. Dərhal anesteziologiya, reanimasiya və intensiv terapiya şöbəsinə yerləşdirilən zahı pasiyentə tənəxəsalınmaz reanimasiya tədbirləri göstərilib. Həkimlərin çoxsaylı xilas etmə cəhdlərinə baxmayaraq, saat 14:15-də şəxsin ölüm faktı qeydə alınıb.

Mətbuatda yayılan məlumata görə, Zünud kənd sakini Nigar Qarayeva bir neçə il əvvəl Tural Nəsibovla ailə qurub və bu onların hər ikisinin ikinci evliliyidir. Yeni doğulan körpə mərhumun üçüncü övladı imiş... Gənc qadının doğuş-

dan bir gün sonra ölmesi ailədə şübhələr yaradıb.

Mərhumun həyat yoldaşı deyir ki, biz Nigarı sağlam şəkildə Perinatal Mərkəzə təhvil vermişik. Əvvəldən də anasının iştirakı ilə gənc qadını tibbi müayinədən keçiriblər. Doğuş uğurla keçib. Hətta ailə üzvləri yenidən ana olmuş Nigarla görüşüb, hal-əhval tutublar. Lakin bu görüşdən az keçməmiş ailəyə qara xəbər gəlib.

Bəs üçüncü sağlam uşaq dünyaya gətirən gənc ananın ölümünə səbəb nə olub? Niyə ana ölümlərinə daha çox regionlarda rast gəlinir? Məsələ regionlarda bəzi həkimlərin qeyri-peşəkarlığı, yoxsa hamilə qadınların vaxtında müayinələrinə müraciət etməməsidir?

Araşdırmalar onu göstərir ki, ən çox ana ölümü halları Mərkəzi Aran, Gəncə-Qazax, Lənkəran, həmçinin Quba-Xaçmaz, Şəki-Zaqatala,

Abşeron və Şirvan rayonlarında qeydə alınır. Bu regionlar xüsusilə tibbi xidmətlərə çatımlılıq və hamilə qadınların müayinələri ilə bağlı problemlər yaşayan ərazilərdir.

Mütəxəssislər bildirirlər ki, ana ölümlərinin artmasının əsas səbəbləri arasında qanaxmalar, hipertenziya, planlaşdırılmamış hamiləliklər və hamiləlik öncəsi qadınların müayinə olunmaması ən

əsas faktorlardır. Bu səbəblərlə yanaşı, ağciyər və ürək xəstəlikləri, irsi xəstəliklər, ağır somatik patologiyalar qeyd olunur.

Bölgələrdə, xüsusən kənd və uzaq ərazilərdə ana ölümlərinin əsas səbəbləri arasında hamiləlik öncəsi qadınların müayinəsiz qalması və vaxtında aşkarlanmayan riskli hamiləliklər yer alır. Təəssüf ki, bəzi qadınlar hamiləlik dövründə lazımi tibbi yardıma müraciət etmək üçün maddi imkanlarının olmadığını bildirirlər. Hal-

buki İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi, doğuş və qeysəriyyə kəsiyi əməliyyatları, stasionar yatışlar, dərmanlar, tibbi sərfələr və digər xidmətlərin ödənişsiz olduğunu bəyan edir.

Mövzu ilə bağlı tanınmış mama-ginekoloq Rəşad Sultan "Yeni Məsəvat"a danışdı: "Son baş verən ana ölümü ilə bağlı demək istərdim ki, bu hadisədə üçüncü dəfə qeysəriyyə əməliyyatı həyata keçirilib və bu fakt özü risklidir. Çünki hər qeysəriyyə əməliyyatından sonra əməliyyat texniki cəhətdən daha çətin olur. Bu, orqan yaralanması və infeksiya riskini artırır.

Xəstənin yaxınları müsa-hibəsində trombozdan söhbət açıb. Zətən belə qəfil ölümlər baş verəndə ilk ağıla gələn səbəb tromboz olur.

Ümumiyyətlə, dünyada ana ölümünün üç əsas səbəbi var: qanaxma, infeksiya və tromboz. Yeni qan damarlarında laxtalanma baş verir və bu, ürəyə və ağciyəre gedən damarların bağlanması səbəb olur, nəticədə qəfil ölüm baş verir. Bu, hamiləlikdə və ya qeysəriyyə əməliyyatından sonra qan laxtalanma qabiliyyətinin artması ilə bağlıdır. Bildiyim qədər, son hadisədə qanaxma və infeksiya ilə bağlı heç bir məlumat yoxdur, buna görə də ən çox ehtimal edilən səbəb tromboz ola bilər. Tromboz o qədər təhlükəlidir ki, risk faktoru olmayan bir qadında belə bu, əvvəlcədən müəyyən edilə və ya qarşısı alına bilməz. Doğrudur, biz belə halları önəlmək üçün qan durulducu dərmanlar tətbiq edirik, amma bütün inkişaf etmiş ölkələrdə ana ölümlərinin əsas səbəbi budur.

Ana ölümlərinin daha çox regionlarda baş verməsinə gəldikdə isə o ərazilərdə fəaliyyət göstərən həkimlərin peşəkarlığı haqqında heç nə demək istəməzdirdim. Lakin mümkündür ki, burada şərait və tibbi təchizat məsələləri rol oynasın. Bu, həkimlərin fəaliyyətinə və nəticəyə birbaşa təsir edə bilər".

□ **Xəlida GƏRAY,**
"Yeni Məsəvat"

ABŞ Prezidenti Donald Trampın administrasiyası Avropa rəsmilərinin aprelin 20-də Pasxa bayramına qədər Ukraynada atəşkəsə nail olacağına ümid etdiyini bildirib. Bu barədə "Bloomberg" agentliyi məlumat yayıb.

2025-ci ildə katoliklər və pravoslavlar Pasxa bayramını eyni gündə qeyd edəcəklər. Səudiyyə Ərəbistanının Ukrayna ilə bağlı danışıqları ilə tanış olan bir neçə rəsmi Vaşinqtonun münəqişənin həlli üçün təyin etdiyi qrafiki "iddialı və potensial olaraq qeyri-real" adlandırır. Nəşrin mənbələrindən birinə görə, ən çox ehtimal olunan perspektiv Ukrayna münəqişəsinin ilin sonuna kimi nəzərlənməsidir.

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan Münhen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində "TRT World" telekanalına müsahibəsində bildirib. Avropa liderlərinin Ukrayna ilə bağlı danışıqlarda Aİ ilə məsləhətləşmələrin zəruriliyindən danışarkən haqlı olduqlarını deyib. O əlavə edib ki, Türkiyə də bu danışıqlarda iştirak etməlidir, lakin çox vaxt prosesdə iştirak hüququ lazımi səviyyədə tanınmır. Pasxaya qədər dünya dəyişə bilərmi?

siya arasında keçirilir. Bu danışıqlarda Rusiyanın tələbləri bir daha gözəndən keçiriləcək, nə qədər güzəştə gedə biləcəyi müəyyənləşdiriləcək. Daha sonra böyük ehtimalla ABŞ-Ukrayna danışıqlarına şahidlik edəcəyik. İndi hər nə qədər danışıqların Ukrayna olmadan aparılması haqqında danışsalar da əslində bu belə deyil. Ukrayna tərəfi mütləq şəkildə dinlənəcək, onların istəkləri öyrəniləcək. Bundan sonra artıq üçlü formatda ABŞ-Rusiya-Ukrayna danışıqlarına şahidlik edə biləcək. Paralel olaraq Avropa İttifaqı və NATO ölkələri ilə də danışıqların aparılması ehtimalı yüksəkdir. Çünki Ukrayna müvafiq təhlükəsizlik zəmanəti istəyir və bu zəmanəti də tək ABŞ-dan yox, həm də Avropadakı tərəfdaşlarından istəyir. Yeni gördüyümüz kimi, bir neçə mərhələli danışıqlar gözlənilir ki, bunu da iki ay ərzində etmək faktiki olaraq mümkündür. Pasxaya qədər müharibənin dayandırılması ancaq o zaman baş verə

Pasxaya qədər dünyada nələr dəyişəcək?

Vaşinqtonun münəqişənin həlli üçün təyin etdiyi vaxtı "iddialı, amma qeyri-real" adlandırıblar

olmasa çox müdafiəsizdir. ABŞ isə açıq formada deyir ki, hazırda bizi beynəlxalq hüquq normaları düşündürür, biz mövcud reallıqdan çıxış edirik və bizi düşündürən xərclədiyimiz pullardır. Təmənnasız beynəlxalq təhlükəsizlik sistemini müdafiə etmək bizim öhdəliyimiz deyil. Tramp Rusiyanın tam qalib gəlməsinin çətinliklərini anladığı üçün sülhə nail olmaq istəyir. Zelenski deyir və hamı onsuz da bilir ki,

özlərinin faydalanmaları üçün kömək edib. Onlar tez-tez göstərdikləri köməyin məbləğini gözə soxurlar, bilə-bilə ki, bu böyük müharibədə o heç nədir. İkinci Dünya müharibəsində ABŞ-ın Sovet İttifaqına etdiyi köməklə indi Ukraynaya etdikləri köməyi müqayisə edin, hər şey aydın olacaq. İkinci Dünya müharibəsinin gedişində ABŞ həm də öz silahlı qüvvələri ilə müharibəyə qatılmışdı. O zaman ki, artıq

Mixail Kavelaşvili

"Bizi vədlərlə nüvə ölkəsinin qarşısında tək qoydular"

ABŞ-ın yeni administrasiyasının Gürcüstana qarşı ədalətsiz münasibəti dəyişəcəyinə, Trampın gəlişinin Aİ-Gürcüstan münasibətlərinə öz təsirini göstərəcəyinə ümid edirik.

Bunu Gürcüstan Prezidenti Mixail Kavelaşvili Fransa radiosuna müsahibəsində deyib. "Ümid edirik ki, onun gəlişi Aİ-nin Gürcüstanla münasibətlərinə təsir göstərəcək. Bəzi liberal liderlərin indi Trampa necə uyğunlaşmağa çalışması gülməlidir. Gürcüstana bu təzyiqlər Ukraynada müharibə başlayandan sonra başlayıb. Gürcü xalqı öz müdrikliyi ilə sülhü qorumaq üçün seçdiyimiz bu yolda bizə dəstək oldu. Bu gün bizim mövqeyimiz aydındır: Ukraynada bu müharibə bitməlidir. Biz müharibədən əvvəl də deyirdik ki, bu, ölkə üçün dağıdıcı müharibə olacaq və onu dayandırmaq lazımdır. Bu gün Tramp da eyni sözləri deyir, amma biz bunu onun mövqeyini bölüşmək üçün yox, müharibənin ilk günündən bəyan edirik. Bizi sanksiyalara qoşulmağa, könüllülər göndərməyə və müharibəni dəstəkləməyə çağırırlar, baxmayaraq ki, biz nə NATO-nun, nə də Avropa Birliyinin üzvüyük. Ərazimizin 20 faizi işğal olunub. Bizi vədlərlə nüvə ölkəsinin qarşısında tək qoymuşdular. Gənc avropapərəstlər Rusiyaya qarşı müharibəyə çağırırdılar. Tarix bir gün qəbul edəcək ki, biz Gürcüstanı xilas etmişik", - Kavelaşvili bildirib.

"USAID-in bağlanması ilə bağlı qərar yetərli deyil"

"USAID-in əslində cinayətkar bir təşkilat olduğu çoxdan məlumdur. Azərbaycan dəfələrlə bu təşkilatın əsl missiyasının heç də "humanitar yardım" və "xeyriyyəçilik" olmadığını sübut edən faktlar ortaya qoyub. Amma

ABŞ uzun illər ərzində bu həqiqətləri yaxın buraxmayaraq, ən yüksək səviyyədə USAID-i müdafiə edib".

Bunu Bakupost.az-a politoloq Rəşad Bayramov deyib. O bildirib ki, ABŞ Prezidenti, dövlət katibi və Milli Təhlükəsizlik Şurasına təbə olan USAID həmişə "demokratiyanın inkişafı" adı altında Amerikanın maraqlarını irəli sürən bir alet olub: "Əl-Qaidə" təşkilatı üçün yemək alınması, Peruda transgender komiksləri, COVID-19 da daxil olmaqla, bioloji silahların hazırlanmasını maliyyələşdirilməsi, Əfqanıstanda tirək istehsalçılarına vəsait ayrılması hələ USAID-in maliyyələşdirdiyi layihələrin yalnız cüzi bir hissəsidir. Bütün bunlar onun sözün əsl mənasında cinayətkar bir qurum olduğunu sübut edir. Hazırkı vəziyyətdə ABŞ-ın üzərinə düşən vəzifə USAID-lə bağlı konkret addımların atılmasıdır. Təkcə agentliyin bağlanması ilə bağlı qərar vermək yetərli deyil".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

AMİP Ali Məclisinin sədri, siyasi təhlilçi Rəşad Bayramov aprelin sonuna qədər atəşkəsin əldə olunma ehtimallarını zəif sayır:

"Trampın hakimiyyətə qayıdışı və qısa vaxt ərzində atdığı addımlarla dünya artıq dəyişir. İstanbul sammitindən sonra bir masa arxasında oturmaq tərəflərin indi danışıqlara hazır olduqlarını deməsi də əslində özü-özlüyündə bir dəyişiklikdir. Amma indiki halda aprelin sonuna qədər atəşkəsin əldə olunması ehtimalı olduqca zəifdir. Tramp hər nə qədər uzun-uzadı danışıqlar tərəfdarı olmasa da və məsələlərin tez bir şəkildə təzyiq yolu ilə həllinin tərəfdarı kimi çıxış etsə də, keçən üç il ərzində tökülən qanlar, beynəlxalq oyunçuların maraqları, münəqişə tərəflərinin bir-birindən xeyli uzaq olan tələbləri razılaşmanın elə də asan əldə edilməyəcəyini göstərir. İndi hələ ki danışıqlar ABŞ və Ru-

silər ki, həm Ukrayna, həm də Rusiya danışıqlar dövründə müvəqqəti atəşkəsə bağlı razılıq versinlər. Ola bilər ki, Donald Trampın administrasiyasının nümayəndələri Avropa rəsmilərinə Pasxa bayramına qədər Ukraynada atəşkəsə nail olacağına ümid etdiklərini deyəndə məhz bu amili nəzərə alsınlar".

Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyası sədri-nin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı təcrübəsiz siyasətçi Zelenskinin peşəkar siyasətçi Putinə ududuğunun açıq şəkildə göründüyünü qeyd etdi: "Böyük ehtimalla ABŞ tezliklə Ukrayna ilə Rusiya arasında sülhə nail olacaq. Təbii ki, Ukraynanı Rusiyaya güzəştə məcbur edilmək hesabına. Ehtimal çox böyükdür. Əsas ona görə ki, münəqişə tərəfləri yorulub və müəyyən mənada tükənib. İkincisi, Avropa Birliyinin özü belə, ABŞ-ın dəstəyi

ABŞ kömək etməsə, Ukrayna tezliklə işğal olunacaq. Ona görə də bu məsələdə son söz sahibi ABŞ-dır. ABŞ Ukraynanı ciddi güzəştlərə, daha doğrusu, kapitulyasiyaya məcbur edəcək. Ukrayna öz ərazisinin 70%-ni qoruyub saxlaya bilsə, bu, indiki halda onun üçün uğur sayıla bilər. Qərbin tanınmış siyasi ekspertləri, jurnalistləri elə-belə demirlər ki, ABŞ-la düşməncilik təhlükəli, dostluq isə ölümcül qorxuludur. Zelenski gənc və təcrübəsiz olduğundan bunu başa düşmədi, 2014-cü ildən nəticə çıxarmağı bacarmadı. Sual yarana bilər ki, Tramp Rusiyanın tam qalib gəlməsinə istəyirdisə, onda Ukraynaya köməyi niyə dayandırmır? Tramp öz ölkəsində xalqın reaksiyasından çekinir. Bayden də bundan çekinirdi. Onlar arada 6 ay müxtəlif bəhanələrlə bunu etmədilər. ABŞ Ukraynaya qalib gəlməsi üçün yox, sifətlərini qorunmaları və qismən də

faşist Almaniyaşının məğlub olacağı görünürdü. Müharibə başlanan ilk gündən bizim partiyanın- ƏHD Partiyasının mövqeyi o oldu ki, ABŞ sonda Ukraynaya Rusiyanın şərtlərini məcburi şəkildə qəbul etdirəcək. Biz tam haqlı çıxdıq. Artıq hər kəsə aydındır ki, güclə hesablaşsalar, beynəlxalq hüquq ayaqlar altına atılmağına baxmayaraq. Türkiyənin danışıqlarda iştirakına gəldikdə isə, həqiqət odur ki, Türkiyənin prosesdə iştirak hüququ lazımi səviyyədə tanınmır. Əlbəttə ki, bu da başa düşüləndir. Çünki qardaş Türkiyənin hər iki ölkəyə təsir etmə imkanları geniş deyil. Sonda çox təəssüf hissi ilə bildirmək istəyirəm ki, təcrübəsiz Zelenski ABŞ-ın diktəsi ilə Ukraynanı zəlif gününə qoydu, peşəkar siyasətçi Putinin atacağı addımları düzgün hesablaya bilmədiyi səbəbindən".

Stomatoloji klinikalarda yoxlamalar

“2025-ci ilin ötən dövrü ərzində stomatoloji klinikalarda 21 planlı, yeddi plandankənər yoxlama keçirilib. Hələ ki bu il lisenziyası ləğv edilən klinika olmayıb”.

Bu barədə Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzindən (AEM) bildirilib.

Qeyd olunub ki, “Özəl tibb fəaliyyəti haqqında” Qanuna uyğun olaraq stomatoloji ixtisas üzrə terapeutik stomatoloji, ortopedik stomatoloji, ortodontik stomatoloji, cərrahi stomatoloji və diş texniki üzrə lisenziya tələb olunduğundan, uyğun işlər üzrə tibbi praktiki fəaliyyət dövlət sertifikatı və şəhadətnaməsi və lisenziya əsasında həyata keçirilə bilər: “Cərrahi stomatoloji iş üzrə lisenziya icazəsi olmayan şəxslər dişlərin çəkilməsi, ağız boşluğuna uyğun implantların yeridilməsi kimi əməliyyatları icra edə bilməz.

Diplomsuz və ya diplomu təsdiq edilməyən stomatoloqların fəaliyyət göstərməsi ilə bağlı vətəndaş şikayətləri və yerli dövlət özünüidareetmə orqanları tərəfindən daxil olan müraciətlər əsasında aidiyyəti sahibkar subyektlərində qanunvericiliklə müəyyən olunan qaydada xidməti yoxlamalar keçirilir. Keçirilən yoxlamalar zamanı sahibkar subyektlərində aşkar edilən qanunsuz tibbi praktiki fəaliyyətlə məşğul olma faktı İnzibati Xətlər Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə inzibati qaydada tənbeh olunur.

Mövcud stomatoloq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin heç də hamısı, təəssüf ki, dövlət qeydiyyatından keçməyiblər, yaxud təhsilləri uyğun olmadığı üçün Dövlət Səhiyyə Sistemi tərəfindən qəbul olunmur, lakin buna baxmayaraq, qeyri-qanuni fəaliyyət göstərənələr var ki, xüsusi ilə də regionlarda, bunlara da yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, vətəndaş şikayətləri və yerli dövlət özünüidareetmə orqanları tərəfindən daxil olan müraciətlər əsasında, aidiyyəti sahibkar subyektlərində qanunvericiliklə müəyyən olunan qaydada xidməti yoxlamalar keçirilərək bəzələrinə müvafiq tədbirlər görülür. Bu tip şəxslər ilkin olaraq hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən aşkarlanır, daha sonra fəaliyyətlərinin tibbi olub-olmaması barədə bizə müraciət daxil olur. Daha sonra məsələ ətraflı araşdırılaraq, bəzələrinə tədbir görülərək növbəti icraata göndərilir”.

Ötən həftəsonu Dövlət İmtahan Mərkəzi magistraturalara qəbul imtahanı (1-ci cəhd) keçirib. İlk məlumatlara əsasən, üç nəfərdə mobil telefon, bir nəfərdə isə qanunla istifadəsi və satışı qadağan olunan mini kameralı eynək, xüsusi ötürücü qurğu və qulaqlıq aşkar olunub. Müvafiq hallar protokollaşdırılaraq həmin şəxslər imtahandan xaric ediliblər.

Qanunsuz mini kameralı eynəklər ilk baxışdan adi bir aksesuar təsirini bağışlasa da, əslində şəxsi məxfiliyi pozmaq və gizli müşahidə aparmaq məqsədilə dizayn edilib. Belə cihazların istifadəsi qanunla qadağan olunsada, satışı həyata keçirilir. Sosial şəbəkələrdə açıq şəkildə “çatdırılma” xidməti ilə təklif olunan bu eynəkləri almaq istəyən şəxsin qeyd olunan nömrəyə zəng etməsi kifayətdir.

Belə olan halda, bu məhsulların satışı qanunla necə tənzimlənir?

“Bakı” Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov “Yeni Məşavət”-ə deyib ki, gizli kameraların Azərbaycanda alışı, satışı və istifadəsi qanunla qadağan olunsada, buna məhəl qoymayanlar var: “Sosial şəbəkələrdə gizli kameralar açıq şəkildə satılır. Onlayn satışda istənilən əşyaya gizli ka-

mera yerləşdirərək satışının həyata keçirildiyini deyirlər. Gizli kameralı eynəklər də bu sıradadır. Belə eynəklərlə hiss etdirmədən görüntüləri çəkib, səsləri yaddaşa yazıb sonradan istifadə etmək mümkündür”. **Natiq Ələsgərov deyib ki, texnologiyanın inkişafı kameraların ölçülərinin də kiçilməsinə yol açır:** “Kameraların ölçüsü kiçildikdə onlardan ən müxtəlif məqsədlər üçün istifadə edilməsi halları da genişlənib. Artıq gizli kameraların hansı modeldə düzəldilməsi və ya haraya yerləşdirilməsi fantaziya məhsuludur. Səs və görüntüləri yaddaşa saxlayan bu kameraları ağıla gələn hər yerdə quraşdırmaq mümkündür: qol saatlarında, qələmlərdə, düymələrdə, divar şəkillərinin üzərində və s. Mini kameralar da daxil olmaqla, gizli qaydada infor-

Bakıda kəşfiyyatçı eynəklərini kimlər satır, kimlər alır?

Hüquqşünas deyir ki, Azərbaycanda gizli kameraların satışını, istifadəsini təşkil edən şəxsləri cərimə ilə yanaşı, həbs cəzası da gözləyir

masiya alınması üçün nəzərdə tutulmuş texniki vasitələr Azərbaycan Respublikasının ərazisində mülki dövryyəsi məhdudlaşdırılmış əşyaların siyahısına daxil edilib. Bununla bağlı Azərbaycan Respublikasının “Mülki dövryyənin müəyyən iştirakçılarına mənsub ola bilən və dövryyədə olmasına xüsusi icazə əsasında yol verilən (mülki dövryyəsi məhdudlaşdırılmış) əşyaların siyahısı haqqında” Qanun mövcuddur. Bu isə həmin vasitələrin, qanunun adından da göründüyü kimi, əməliyyat-axtarış orqanlarının əməkdaşları kimi şəxslərə icazə verilməsi deməkdir. Əks halda, sözügedən əşyalardan qanunsuz olaraq istifadə edilməsi və satışı inzibati və cinayət məsuliyyəti yaradır. Gizli qaydada informasiya alınması üçün nəzərdə tutulmuş əşyaların dövryyəsinə xüsusi icazə almaq üçün ərizəçi müvafiq sənədlərlə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müəyyən etdiyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına müraciət etməlidir”.

Hüquqşünas deyib ki, dünyada bir çox hallarda insanların məxfiliyi gizli kameralar vasitəsilə pozulur. Buna görə də əsasən vəzifəli və ya imkanlı şəxslər, elə sadəcə vətəndaşlar da şantaj obyektlərinə çevrilə bilər: “Belə deyək də, gizli görüntülərin öz "ovçu"ları var. Amma bunun qarşısını almaq üçün vasitələr də var. Olduğunuz yerdə gizli kameraların olub-olmamasını müəyyənəşdirmək üçün ilk olaraq ətrafa diqqət yetirmək lazımdır. Əgər kameraların olub-olmamasını məqsədyönlü şəkildə gizlədiblərsə, o, diqqəti yayındırmaq üçün digər əşyaların yanında olacaq. Kondisionerdən tutmuş tüstü ötürücülərinə, otaqdakı şəkillərə, yumşaq oyuncaqlara, saatlara, televizora diqqət yetirmək lazımdır. Həmçinin müasir texnologiyalara diqqət etmək lazımdır. Otaqda internetə qoşulmuş bütün cihazları göstərən proqramlar var. Bu proqramlar qanunla qadağan edilmişdir. Adətən gizli kamera-

lar yerli şəbəkəyə qoşulur, buna görə həmin proqramlarla gizli kameraların qoşulub-qoşulmadığını da görmək mümkündür. Elektromaqnit şüalanması olan peşəkar detektorlardan da istifadə etməklə gizli kameraların gözdən keçirilməsi qoruya bilərsiniz. Bu cihazlar gizli kameraların yaydığı şüaları axtararaq tapmaq özəlliyinə malikdir”.

Müəssisəmiz vurğulayıb ki, smartfondan istifadə etməklə də hotel otağı, mənzilin təhlükəsizliyinə əmin olmaq mümkündür: “Bunun üçün smartfonunuzun kamerasını açıb gizli kameraların olduğunu zənn etdiyiniz cihazların divardakı saatın, fotoların və s. üzərinə tuşlayın. Bu zaman otaq qaranlıq olmalıdır. Gizli kameralar gecəgörmə qabiliyyətinə malik olduğundan infraqırmızı işıq saçır. Adi gözlə görünməsə də, kamera həmin infraqırmızı işığı dərhal aşkar edir. Nəzərə almaq vacibdir ki, bəzi telefonlarda yalnız ön kamera infraqırmızı işığı görə bilir. Smartfonun infraqırmızı işığı görə bilməsini yoxlamaq üçün otaqdakı işığı söndürmək, televizorun pultunu telefonun kamerasına yaxınlaşdırmaq və sonra pultun istənilən düyməsini sıxmağınız lazımdır. Əgər cihaz infraqırmızı işığı görürsə, pultun ön hissəsində qırmızı və ya bənövşəyi işığın yaranıb-söndüyünü görə bilərsiniz. Smartfonunuzun infraqırmızı işığı gördüyünə əmin

olduqdan sonra etməli olduğunuz tək şey otağı mümkün qədər qaranlıq etmək və sonra onun kamerası vasitəsilə hər yeri skan etməkdir. Əgər evdə aktiv kamera varsa, smartfonunuz onu aşkar edəcək. Evinizdə aktiv kameraların olub-olmaması ilə maraqlanırsınızsa, infraqırmızı işıq isə işləmirsə, onda lokal şəbəkəyə qoşulan cihazları yoxlaya bilərsiniz. Hansı cihazların lokal şəbəkəyə qoşulduğunu müəyyən edə bilən bir sıra proqramlar var. Onlardan biri "Fing" adlanır (həm Android, həm də iOS üçün mövcuddur). Əlbəttə ki, bu üsulların heç biri 100 faiz etibarlı deyil. Əgər təhlükəsizliyinizi ciddi narahatlıqların varsa, gizli mikrofon və ya kameralardan gələn siqnalları qəbul edən radiotezlik detektoru əldə edə bilərsiniz. “Bond Rees” şirkətinin şəxsi müstəntiqi və təhlükəsizlik üzrə eksperti Aaron Bond hotel otaqlarında gizli kameraların əsasən kondisionerlər, rozetkalar, qapı tutacaqları, yumşaq oyuncaqlar, saatlar, kitablar, rəsmlər və otaq bitkiləri arasında gizlədildiyini açıqlayıb. Detektiv “casus cihazı”nı tapmağın ən sürətli yolunun telefonlardakı kamera olduğunu bildirib. Çünki bəzi smartfonlarda kameralar infraqırmızı şüalanmanı aşkar edə bilər. Bu da gizli işləyən cihazları tapmağa kömək edir. Bond onu da əlavə edib ki, otaqda gizli kameraları axtaran qonaqlar “cina-

yətkar”lar kimi düşünməlidirlər. Əgər onlar belə qurğular aşkar edərlərsə, dərhal hotel işçilərinə və ya si-fariş platformasına məlumat verməlidirlər”.

Hüquqşünas deyib ki, Azərbaycanda gizli kameraların satışını, istifadəsini təşkil edən şəxsləri cərimə ilə yanaşı, həbs cəzası da gözləyir: “Gizli kameralar mülki dövryyəsi qadağan olunmuş və mülki dövryyədən çıxarılmış əşyalar siyahısına aiddir. Buna görə də gizli kameraların satışı, gəzdirilməsi, digər şəxsə verilməsi, satılması, bağışlanması cinayət məsuliyyəti yaradır. Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 377-ci maddəsinə əsasən, gizli qaydada informasiya alınması üçün nəzərdə tutulmuş texniki vasitələri satış məqsədi olmadan qanunsuz əldə etməyə görə - gizli qaydada informasiya alınması üçün nəzərdə tutulmuş texniki vasitələr müsadirə edilməklə, 200 manatdan 400 manatadək məbləğdə cərimə nəzərdə tutulub. Cinayət Məcəlləsinin 302.3-cü maddəsinə əsasən isə həmin texniki vasitələri qanunsuz olaraq istehsal etmə, satma və ya satış məqsədilə əldə etmə 2 min manatdan 5 min manatadək miqdarda cərimə və ya 3 ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması, yaxud 3 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə cəzalandırılır”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Məşavət”

Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının sədri, Xalq artisti Rasim Balayev baş nazir Əli Əsədova müraciət ünvanlayıb. Müraciət ittiqaqın rəsmi saytında dərc olunub. Rasim Balayev deyib ki, uşaq və yeniyetmələrə ünvanlanmış filmlərin sayı yox dərəcəsindədir: “Son otuz ildə bu istiqamətdə dövlət dəstəyi ilə cəmi beş tammetrajlı bədii film çəkilib. Bu müddət ərzində çəkilən animasiya filmlərinin sayı isə orta hesabla ilə bir film təşkil edir. Bununla yanaşı, uşaq və yeniyetmələrin Azərbaycan kinosunun Qızıl fonduna daxil olan filmləri ilə tanışlığı da aşağı səviyyədədir”.

AKİ sədri müraciətdə qeyd edib ki, dövlət proqramının məqsədi uşaq və yeniyetmələrə ünvanlanmış, onların milli ruhda tərbiyələnməsinə xidmət edən filmlərin çəkilməsi, bu filmlərin ünvanına çatdırılması üçün təhsil və kino sahəsi üzrə aidiyyəti qurumların birgə işinin təmin edilməsidir: “Özəl prodüserlərin və investorların bu sahədə passivliyi səbəbindən uşaq və yeniyetmələrə ünvanlanmış bədii və animasiya filmləri çəkən, dövlət tərəfindən dəstəklənən film studiyası da proqram çərçivəsində yaradıla bilər. Bu studiyanın fəaliyyətini faktiki dayandırmış “Azanfilm” və “Yad-

yollarla”, “Mən nəgmə qoşuram”, “Qalada tapılan mücrü” və digər filmlər uşaqların diqqət mərkəzində idi.

Bu bir faktdır ki, həmin filmlər uşaqların psixologiyasına, davranışına və tərbiyəsinə müsbət təsir göstərirdi. Orta nəsil nümayəndələri də təsdiqləyə bilər ki, uşaqlıqda bu filmlərin qəhrəmanlarına bənzəməyə, onlar kimi davranmağa çalışıblar.

Sovet hakimiyyəti dağıldıqdan sonra ekranlara əsasən əcnəbi filmlər gəldi. “Harri Potter”, “Evdə tək”, “Qarqar”, “Tıq-tıq xanım”, “Cırdan” cizgi filmlərinin yerini isə “Tom and Jerry” kimi xarici animasiyalar əvəz

Rasim Balayev baş nazirə yazdı, bunları istədi - reaksiya

Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqı sədrinin Əli Əsədova məktubu ətrafında müzakirələr...

niyetmələr və gənclər arasında depressiv, aqressiv davranışların artması da qismən bununla bağlıdır. Bu, həm onların izlədiyi şiddət dolu filmlər və animasiyalar, həm də oynadıqları kompüter oyunları ilə əlaqələndirilir.

Uzun illər fasilədən sonra, 2015-ci ildə uşaqlar üçün

həsinde ən çətin istiqamətlərdən biridir. Hazırda Azərbaycanda mükəmməl kino sistemi mövcud deyil. Son 30 il ərzində kinematografik istehsal və yayım sistemi demək olar ki, tamamilə dağılıb və bu sahənin yalnız bərpasından sonra kino istehsalatının təşkili, yayım prosesinin mükəmməlləşdirilməsi və inkişafı mümkün ola bilər.

Əgər normal kino istehsalı və inkişaf prosesi mükəmməlləşməsə, hətta sovet dövründə mövcud olan yayım və istehsalat sistemində gəlib çatmasa, mənə elə gəlir ki, uşaq filmlərinin çəkilməsi barədə danışmaq hələ tezdir. Çünki hazırda Azərbaycanda kino istehsalı və yayımı çox geridədir və olduqca aşağı səviyyədədir. Bunun bir neçə obyektiv səbəbi var. Bu səbəblərdən biri Azərbaycan kinosunun ümumilikdə istehsalat sahəsində üzleşdiyi maliyyə problemləri, digəri isə texniki çatışmazlıqlardır. Əlbəttə, çox ümidliyəm ki, bu sahəyə diqqət daha da genişlənəcək - həm dövlət, həm də idarəçilik səviyyəsində. Ancaq Azərbaycan kino istehsalı və yayımı müəyyən inkişaf mərhələsindən keçib, müəyyən səviyyəyə çatmayınca, uşaq kinosu haqqında danışmaq tez olar. İlk növbədə kino istehsalı və yayım prosesini bərpa etməliyik. Yalnız bundan sonra bu barədə danışmaq mümkündür”.

“Çəkilən animasiya filmlərinin keyfiyyəti sizi qane edirmi” sualına isə Elxan Cəfərov belə cavab verdi: “Animasiya filmləri adi kinodan təxminən 1,5 dəfə daha bahalı istehsal prosesinə malikdir. Kənardan asan görülməyə bilər ki, animasiya filmi çəkmək daha sadədir, bədii kino isə daha mürəkkəb və ciddi prosesdir. Lakin dünya istehsalat prosesinə nəzər salsaq görərik ki, animasiya filmlərinin maliyyə büdcəsi bəzi hallarda hətta tarixi filmlərdən də yüksək olur. Bu da keyfiyyətə bilavasitə təsir göstərir. Burada həm yaradıcı, həm də texniki proses əsas rol oynayır. Ən vacib amillər isə zaman, maliyyə və texniki məsələlərdir. Bunlar həll olunduqdan sonra keyfiyyət haqqında danışmaq olar. Dünya animasiya istehsalı ilə Azərbaycan animasiyasını

Şeyxdən Ağ Evə: “İnam Ofisini yaratmaq qərarı...”

Azərbaycandakı dini konfessiyaçılar ABŞ Prezidenti Donald Trampa məktub ünvanlayıblar. Məktubda Trampa Amerika Birləşmiş Ştatlarının 47-ci Prezidenti kimi fəaliyyətə başlaması münasibətilə uğurlar dilənib.

“Vətənimiz Azərbaycan dünyada dini və mədəni müxtəlifliyin mənəvi sərvət kimi qəbul edildiyi nadir məkənlərdən biridir. Biz fəxr edirik ki, dünyanın bir çox yerində islamofobiya, antixristianlıq və antisemitizm kimi etnik, dini və irqi ayrışdırıcı qüvvələrin artdığı bir vaxtda Azərbaycan müsəlmanların, xristianların, yəhudilərin və digər din ardıcıllarının həmişə harmoniya və firavanlıq şəraitində yaşadığı bir nümunə kimi çıxış edir.

Azərbaycanda mədəniyyət ocaqları ilə yanaşı məscidlər, kilsələr və sinaqoqlar yan-yanə fəaliyyət göstərir. Dövlətimiz bütün dini icmalar üçün bərabər şərait yaradır, onların dini qurumlarını qayğı və himayə ilə dəstəkləyir, onlara mütləq olaraq maddi və mənəvi yardım göstərir, ölkənin ictimai həyatında fəal iştirakına təminat verir.

Müxtəlifliyin zəngin irsini qoruyub saxlayan, dini azadlıqları dəstəkləyən, qlobal dinlərarası dialoqda fəal iştirak edən Azərbaycan global sülhə mühüm töhfə verir və nümunə kimi çıxış edir”, - deyir məktubda bildirilir.

Məktub müəllifləri Trampın Ağ Evin İnam Ofisini yaratmaq və keşis Paula Uayt-Keyni baş məsləhətçi vəzifəsinə təyin etmək qərarını alqışlayıb: “Bu, imanı idarəçilik və ictimai həyata inteqrasiya etmək üçün güclü öhdəliyi əks etdirir. Onun dini etiqad azadlığı, humanitar hüquqlar və mənəvi dəyərlərin müdafiəsində liderliyi Azərbaycanda üs-tün tutduğumuz prinsiplərə uyğundur. Biz qarşılıqlı anlaşma və ortaq dəyərləri təşviq etmək üçün Birləşmiş Ştatlardakı liderlər və təşkilatlarla əlaqə qurmağı səbirsizliklə gözləyirik. Ümidvarıq ki, Sizin rəhbərliyiniz altında bütün dünyada dinə əsaslanan icmalar möhkəmlənərkən, dini azadlıqlar qorunub saxlanmaqda davam edəcək”.

eyni səviyyəyə qoymaq mümkün deyil. Çünki qeyd etdiyim kimi, oradakı maliyyə və sistem tam fərqlidir. Hazırda bizdə bu sahədə vəziyyət olduqca çətinidir.

Biz çox ümid edirik ki, kino sahəsinə diqqət daha da genişlənəcək. Bu, təkə texniki və maliyyə məsələsi deyil, həm də tədris problemidir. Yaradıcı şəxslərin yetişdirilməsi və təhsili də ciddi önəm daşıyır. Bu gün təkə Azərbaycan daxilindəki

tədrisə kifayətlənmək doğru deyil. Həm kino, həm də animasiya sahəsində mütləq şəkildə bu sahəni öyrənmək üçün yaradıcı şəxslər xaricə təhsil almağa göndərilməlidir. Bu istiqamətdə mütləq şəkildə beynəlxalq əlaqələr qurulmalıdır. Bundan sonra keyfiyyət haqqında danışmaq mümkündür. Hazırda isə keyfiyyət məsələsi ni müzakirə etmək hələ tezdir”.

✎ **Xəlilə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

daş” studiyalarının bazasında yaranması məqsəduyğun olardı”.

Azərbaycan Kinematografçılar İttifaqının katibliyindən bildiriblər ki, uşaq kinosunun, bu mövzuda film və animasiya filmlərinin yox dərəcədə olması ciddi təhlükəyə çevrilib, ana dilində uşaq filmlərsiz nəsil yetişib. Bu istiqamətdə ciddi addımlar atılmasa, gənclər əcnəbi məhsullardan asılı vəziyyətə düşəcəklər. Bu vəziyyətin ağırlığı mehız dövlət proqramının qəbulunu vacib edir.

Xatırladaq ki, Sovet dövründə uşaqlar yay tətillərində yerli istehsal olan “Şərikli çörək”, “Skripkanın sərgüzəşti”, “Gilas ağacı”, “Asif, Vasif, Ağasif”, “Qaraca qız”, “Ögey ana”, “Şir evdən gəldi” kimi filmləri böyük maraqla izləyirdilər. Həmçinin nağıllara əsaslanan “Qərib cinlər diyarında”, “Sehrli xalat”, “Bir qalının sirri”, eləcə də “Əzablı

etdi.

Doğrudur, bu filmlər texniki cəhətdən yüksək səviyyədə çəkilir və baxımlıdır. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, bu cür əcnəbi filmlər daha çox öz ölkələrinin uşaqlarının psixologiyasına uyğun hazırlanır. Üstəlik, mütəxəssislər bildirirlər ki, bu filmləri istehsal edən şirkətlərin müəyyən ideoloji hədəfləri və məqsədləri mövcuddur.

Xüsusilə son illərdə silahlı döyüşlər, yadplanetlilərin hücumları, aqressiya və şiddət doğuran xarici cizgi filmlərinin nümayişi demək olar ki, adi hal alıb. Halbuki bu cür filmlər uşaq psixologiyasına, tərbiyəsinə və onların mədəni şəxsiyyət kimi formalaşmasına mənfi təsir göstərir. Nəticədə, bu cür zorakılıq və aqressiya təsiri altında böyüyən uşaq yeniyetmə yaşına çatanda daha sərt, aqressiv, hətta bəzən kriminal təfəkkürlü biri ola bilər. Son illərdə xüsusilə ye-

“Dərs” filmi çəkildi və nümayiş olundu. Rejissorları Rafiq Əliyev və Cavid Təvəkkül olan bu film məktəb həyatından, yeniyetmə məktəblilərin qarşılıqlı münasibətlərindən, dostluğa və həyata baxışlarından, bu baxışların formalaşmasından bəhs edir. Lakin həmin film də nədənsə televiziya ekranlarında çox az görünür.

Mövzu ilə bağlı “Şir evdən qaçdı”, “Mən mahını qoşuram” filmlərindəki uşaq obrazları ilə sevilən, Əməkdar incəsənət xadimi, aktyor-rejissor Elxan Cəfərov “Yeni Müsavat”a danışdı: “Animasiya filmləri az sayda olsa da mövcuddur, lakin onların sayı çox azdır və biz onları nadir hallarda görürük. Bu, artıq yayım problemi altında böyüyən uşaq yeniyetmə yaşına çatanda daha sərt, aqressiv, hətta bəzən kriminal təfəkkürlü biri ola bilər. Son illərdə xüsusilə ye-

“Azərbaycanda rəqəmsal aktivlərə, o cümlədən kriptovalyutalara marağın artdığını müşahidə edirik”. Bunu Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) sədri Taleh Kazımov Ər-Riyadda keçirilən “İqtisadiyyatı inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün Əl-Ula” adlı konfransda çıxışı zamanı bildirib.

Xatırladaq ki, ötən il Mərkəzi Bankın virtual aktivlərin tənzimlənməsi üçün qanun layihəsi hazırladığı haqda informasiya yayılmışdı. Bildirilir ki, 2024-2026-cı illəri əhatə edən maliyyə bazarlarının inkişafı strategiyası çərçivəsində “Virtual aktivlər və virtual aktiv xidmət təminatçıların fəaliyyətinin tənzimlənməsi haqqında” qanun layihəsi üzərində iş aparılır. Strategiya çərçivəsində bu qanun layihəsinin tamamlanması nəzərdə tutulub.

Qeyd edək ki, Donald Trampın seçkilərdəki qələbəsi kriptovalyuta bazarına güclü təkan verib, kriptovalyutaların bahalaşmasına şərait yaradıb. Hazırda ekspertlər bu bazarın həcmi 3,3 trilyon dollar qiymətləndirirlər.

Tramp ABŞ-in “dünyanın kriptovalyuta paytaxtı” edəcəyinə söz verib, halbuki cəmi üç il əvvəl o, Bitcoinı fırıldaq adlandırmışdı.

Trampın ritorikasındakı bu dəyişiklik Bitcoinin prezident seçkisindən sonrakı ayda 40 faiz, 2024-cü ilin əvvəlindən isə iki dəfədən çox bahalaşmasına səbəb olub.

Mövcud olduğu 16 il ərzində Bitcoin qiymətdə sıçrayışlı yüksəlişlər və nəhəng enişlər yaşayıb. Lakin indiki yüksəlişin bir daha kəskin və davamlı enişə keçməyəcəyi gözlənilir, çünki dünyada bu rəqəmsal valyutaya maraq çox sürətlə artır. Analitik mərkəzlər tezliklə kriptovalyutaların əsas ödəniş, mübadilə vasitələrindən birinə çevriləcəyini proqnozlaşdırırlar.

Son illərdə kriptovalyuta bazarı bütün dünyada olduğu kimi, Cənubi Qafqazda da dinamik inkişaf edir. Azərbaycanda bu sahəyə marağın artması nəticəsində kriptovalyuta ilə əməliyyatların həcmi 2023-cü ildə 4,4 milyard dollara çatıb və ölkədə 120 min kriptovalyuta istifadəçisi qeydə alınıb. Bu göstəricilər region ölkələri ilə müqayisədə diqqətəlayiq nəticələndir.

Regionun digər ölkəsi Gürcüstanda 2023-cü ildə kriptovalyuta əməliyyatlarının həcmi təxminən 2,5 milyard dollar təşkil edib. Gürcüstan kriptovalyuta hasilatında (mining) üstünlük təşkil edir və elektrik enerjisinin ucuzluğu bu sahəyə əlavə təkan verib. Ölkə xüsusilə “Bittfury” kimi böyük şirkətlərlə əməkdaşlıq edir və rəqəmsal valyuta əməliyyatlarını aktiv şəkildə həyata keçirir.

2023-cü ildə Ermənistanda kriptovalyuta bazarının həcmi 1 milyard dollar təşkil edib. İstifadəçi sayı Azərbaycana nisbətən daha aşağı səviyyədədir. Kriptovalyuta əməliyyatları əsasən fərdi istifadəçilər tərəfindən həyata keçirilir və ölkədə bu sahənin tənzimlənməsi hələ tam formalaşmayıb.

Kriptovalyuta ticarətinin

Azərbaycanın kriptovalyuta bazarına yolu açılır

Ölkəmizdə bu sahəyə marağın artması nəticəsində kriptovalyuta ilə əməliyyatların həcmi 4,4 milyard dollara çatıb

leqallaşdırılması və tənzimlənməsi işində Qazaxıstanın ardınca Özbəkistan da irəliləyərək doğru ciddi addımlar atıb. Bu ilin yanvarından Özbəkistan hökuməti dünyanın ən böyük kriptovalyuta birjası olan Binance platformasının ölkədə fəaliyyətinə icazə verib. Platformanın açıqlamasına görə, Binance-nin Özbəkistandakı tərəfdaşı olan Coinpay.uz fəaliyyətə başlayıb. Bildirilir ki, bütün integrasiya mərhələləri başa çatıb və Özbəkistandakı istifadəçilər artıq Binance kriptovalyuta birjası tərəfindən yaradılan həlli birgə platforma vasitəsilə rəsmi olaraq istifadə edə bilərlər.

Xatırladaq ki, 2022-ci ilin avqustunda Özbəkistanda Binance, Kraken, FTX və Huobi Global-dan başqa ən populyarları da daxil olmaqla, sekiz kriptovalyutanın veb-saytlarına giriş bloklanıb. 2023-cü il yanvarın 1-dən isə Özbəkistanda vətəndaşlar və hüquqi şəxslər yalnız milli xidmət provayderləri vasitəsilə kriptovalyutaları ala, sata və mübadilə edə bilərlər.

Onu da qeyd edək ki, Binance Azərbaycanda da öz fəaliyyətini rəsmiləşdirməyə hazırlaşır. Ötən il şirkətin yüksək vəzifəli nümayəndələri Bakıya gələrək, rəsmi qurumlarla görüşlər keçiriblər. Şirkətin Mərkəzi və Şərqi Avropa, Mərkəzi Asiya və Afrika

üzrə regional rəhbəri **Kirill Xomyakovun** dediyinə görə, son illər Azərbaycanda rəqəmsal texnologiyalara, o cümlədən blokçeyn və kriptovalyutalara maraq artmaqdadır: “Bu, ölkənin iqtisadiyyatının modernləşdirilməsi və innovativ həllərin tətbiqi üzrə ümumi strategiyasının bir hissəsidir. Hökumət orqanları investisiya cəlb etmək və istifadəçilərin maraqlarını qorumaq üçün rəqəmsal aktivlərin tənzimlənməsi-nin vacibliyini başa düşür ki, bu da müvafiq qanunvericiliyin hazırlanması üçün zəmin yaradır. Bu gün Azərbaycan rəqəmsal aktivlər üçün infrastrukturun formalaşması mərhələsindədir. Dövlət sektorunda blokçeyn texnologiyalarının tətbiqi artıq müzakirə olunur ki, bu da qanunvericiliyin gələcək inkişafı üçün stimula ola bilər. Perspektivlərdən danışırıqsa, qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan rəqəmsal iqtisadiyyat üçün müntəzə qaydaların işlənilib-hazırlanması üzrə Qafqazda liderlərdən birinə çevrilmək potensialına malikdir. Əsas odur ki, bütün bazar iştirakçıları üçün optimal şəraitin inkişafı istiqamətində dövlət, biznes və ekspert icması arasında dialoq təmin olunsun”.

“Triple-A”nın məlumatına görə, 2023-cü ildə 10 milyon

dan çox azərbaycanlı istifadəçi rəqəmsal aktivlərdən fəal istifadə edirdi və bu rəqəm artmaqda davam edir. **K.Xomyakovun fikrincə, bazarın tənzimlənməsi ilə bağlı mühüm addım aydın və şəffaf qanunvericilik bazasının yaradılması olacaq:** “Gözlənilməzlik və ya qaydaların olmaması çox vaxt bazar iştirakçıları (böyük şirkətlər və ya özəl investorlar) ruhdan salır. Qanunvericilik aydın olmalı, istifadəçi hüquqlarını qorumalı və sənayeyə hədsiz təzyiq göstərməməlidir. Tənzimləyicilər birjalar və mədən şirkətləri üçün lisenziya tələblərini həyata keçirməyi bacaran Qazaxıstandan nümunə götürə bilərdilər ki, bu da bazar üçün sabit baza yaratmağa kömək etdi.

Eyni zamanda Binance kimi global oyunçular yerli səviyyədə kriptovalyuta infrastrukturunun inkişafında mühüm rol oynayırlar. Biz tək-cə global tendensiyaları yayımlamırıq, həm də qabaqcıl məhsulları, infrastrukturunu və texnologiyaları yerli bazarın xüsusiyyətlərinə uyğunlaşdırırıq. Bu yanaşma istifadəçilərin rəqəmsal aktivlərlə inamla işləyə biləcəyi bir ekosistemin yaradılmasına kömək edir və bazar inkişafı üçün stimula alır”.

Binance rəsmisinə görə, Azərbaycanda kriptovalyutaların tənzimlənməsi ilə

bağlı hazırkı vəziyyət ilkin mərhələdədir: “Əsas təkmilləşdirmə istiqamətləri bazar iştirakçıların hüquqi müdafiəsini təmin edən, innovativ inkişaf üçün stimula yaradan və fırıldaqçılıq da daxil olmaqla, maliyyə risklərini minimuma endirən hərtərəfli qaydaların hazırlanmasıdır. Müasir texnologiyaların ölkə iqtisadiyyatına integrasiyasını sürətləndirmək üçün biznes sektoru ilə hökumət arasında səmərəli dialoqun yaradılmasına da diqqət yetirmək lazımdır. Növbəti 1-2 ildə Azərbaycanda kriptovalyutaların tənzimlənməsinin əsas vəzifələri aydın qanunvericilik bazasının yaradılması, eləcə də istifadəçilərin hüquqlarının müdafiəsi mexanizmlərinin hazırlanması olmalıdır. Bu baza rəqəmsal aktivlərin vəziyyətini, vergitutma və onlardan istifadə qaydalarını müəyyən edəcək. İstehlakçıların kriptovalyutalarla bağlı risklər barədə məlumatlılığının artırılmasına yönəlməli tədbirlərin həyata keçirilməsi və mübahisələr zamanı hüquqi dəstəyin göstərilməsi vacibdir. Bu cür addımlar bütün iştirakçılar üçün şəffaf və təhlükəsiz bazar yaratmağa kömək edəcək.

Qazaxıstan regionda kriptovalyutanın tənzimlənməsinin ən uğurlu nümunələrindən biridir, Mərkəzi Asiyada liderə çevrilir və kriptovalyuta

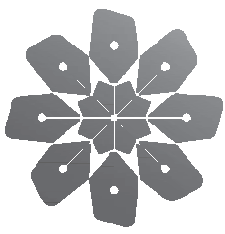
bazarının inkişafı üçün innovativ şərait yaradır. Ölkə Maliyyə Xidmətlərini Tənzimləmə Təşkilatında (Astana Financial Services Authority - AFSA) bir “FinTech” laboratoriyasını işə saldı, burada kriptovalyuta birjalrı öz xidmətlərini sınaqdan keçirə bildi və 2024-cü ilin payızında AFSA kriptovalyuta platformalarına tam tənzimləyici lisenziyalar verməyə başladı. Mühüm nailiyyət Binance Qazaxıstanın belə bir lisenziya alan ilk kriptovalyuta birjası olması idi. Bu cür təcrübə kriptovalyuta bazarını tənzimləmək və vətəndaşların hüquqlarını qorumaq üçün oxşar tədbirlər tətbiq etməklə Azərbaycan üçün uyğunlaşdırıla bilər”.

İqtisadçı Eldəniz Əmirovun “Yeni Müsavat”a dediyinə görə, Azərbaycan hökumətinin kriptovalyutalarla bağlı yanaşması doğrudur: “Əksər ölkələr kriptovalyutalarla bağlı qanunverici

baza hazırlayıb, bir sıra addımlar atıblar. Azərbaycanın bu məsələdə ehtiyatlı davranışını doğru hesab edirəm. Çünki kriptovalyuta ticarətinin riskləri çox böyükdür. Mən hətta onu köpük effekti hesab edirəm və düşünürəm ki, bir gün onun partlaması baş verəcək. Kriptovalyutalardan istifadə edən ölkələr əsasən onun müsbət tərəflərini qabardırlar. Lakin hamıya məlumdur ki, bunun mənfi tərəfləri çoxdur, risklər hədsiz böyükdür. Məhz bu risklərə görə böyük dövlətlərin çoxu kriptovalyutalara ehtiyatlı yanaşma sərgiləyir. Elə ölkələr vardır ki, onlar Bitcoinini milli valyuta səviyyəsində qəbul edir. Məsələn, Salvador. Bu ölkənin maliyyə strukturu dağılmış vəziyyətdədir. Belə itirməyə heç nəyi olmayan ölkənin kriptovalyutaya qucaq açması təbii-dir”.

E.Əmirov kriptovalyuta ticarətinin çirklili pulların yuyulması imkanlarına görə ən böyük risklərə sahib olduğunu bildirir: “Burada ən böyük risk şəffaflıqla bağlıdır. Kriptovalyuta ilə çirklili pulların yuyulması imkanları çox genişdir və indiyədək bunun qarşısını alaçaq effektiv bir mexanizm heç bir ölkədə tətbiq olunmayıb. Əgər Azərbaycan kriptovalyutaların ölkəmizdə işləməsinə istəyirsə, ciddi qanunverici baza formalaşdırılmalıdır. Bu qanunvericilikdə, əvvəla, bu sahədə oyunçuların hüquqlarının müdafiəsi, ikincisi isə çirklili pulların yuyulmasına qarşı effektiv tədbirlər əksini tapmalıdır. Digər bir məsələ, əməliyyatların vergiyə cəlb olunmasıdır ki, bu da şəffaflıqdan keçir. Şəffaflıq olmasa, vergiyə cəlb olunmada da uğur qazanılmayacaq. Düşünürəm ki, yalnız kriptovalyuta sahəsində deyil, ümumilikdə blokçeyn texnologiyasının tətbiqi üçün müəyyən addımların atılması vacibdir”.

□ Dünya SAKİT, “Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

Qarabağa "Böyük qayıdış planı" istiqamətində görülən işlər durmadan sürətlənir. Sonuncu köç karvanı Cəbrayıl şəhərinə oldu. Bu etapda 42 ailə - 205 nəfər Cəbrayıla köçürüldü. Yenidən qurulan şəhərə respublikanın müxtəlif ərazilərində yataqxana, sanatoriya və inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış ailələrdən ibarət növbəti köç karvanı Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundan yola salındı.

"İllər sonra böyük sevinc və qürurla ana vətənim Cəbrayıla qayıdım".

Bu sözləri Cəbrayıl şəhərinə köç edən keçmiş məcburi köçkün **Nazim Rüstəmov** deyib.

"Cəbrayıla bağlı xatirələrim çoxdur. Uşaqlığım, cavanlığım orada keçib. İndi 30 illik həsrətdən sonra yenidən ora qayıdım. Allah övladlarımıza, gələcək nəsillərə bir daha bizim illər əvvəl yaşadığımız həyatı - köçkünlüyü, ağrı-acını nəsib etməsin", - deyə o vurğulayıb.

Vətən uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərimizə Allahdan rəhmət, qazilərimize şəfa diləyən sakin doğma yurduna qayıtdığına görə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya da minnətdarlığını bildirib.

"İllərlə əziyyətlər çəkdik, bir çox yer dəyişdik. Bu günə şükür, arzumıza çatdıq və doğma yurdumuza qayıdırıq".

Bu sözləri isə Cəbrayıla köç edən daha bir keçmiş məcburi köçkün **Yusifov Yusif** bildirib. Cəbrayılı gələnlərindən bəhs edən sakin illərlə bu günün həsrətini çəkdiyini deyib: "Beş yaşımından Cəbrayıldan çıxmışam. Otuz ildir qayıtmaq həsrəti ilə yaşayıram. Düzdür, hər yer vətəndir, ancaq düşünürəm ki, yurda qayıtmaq, orada yaşayıb-yaratmaq lazımdır".

"Doğma yurdumuz Cəbrayıla qayıtmaq hissi əvəzolunmazdır".

Bu fikirlər isə Cəbrayıl sakinini **Rüstəmli Rəhminəyə** məxsusdur. Onun sözlərinə görə, 1 yaşında məcburi şəkildə tərk etdiyi Cəbrayıla indi artıq müəllim kimi qayıdır: "Allah şəhidlərimizə rəhmət ələsin, qazilərimize cənsağlığı versin, Allah Prezidentimizi var ələsin".

Uzun illər həsrətini çəkdiyimiz Cəbrayıla dönmək bizə sevinc və qürur yaşadır".

Qeyd edək ki, hazırda Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda, ora köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərlə yanaşı,

Böyük Qayıdış

ÜSAVAT
N 31 (8641) 19 fevral 2025

Cəbrayıla böyük köç

"Biz cəbrayılılar qürurla, fəxarətlə deyirik ki..."

bu bölgədə aparılan layihələrin icrasında çalışan, həmçinin ayrı-ayrı dövlət qurumlarının yerli bölmələrində xidməti vəzifələrini yerinə yetirən, yenidən fəaliyyətə başlamış səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, turizm, sənaye, energetika müəssisələrində işləyən, ümumilikdə, 30 mindən çox insan yaşayır.

Əslən Cəbrayıldan olan, AĞ Partiya başqanının müavini Rəhim Əhmədzadə doğma yurduna ard-arda yola salınan köç karvanlarının bütün cəbrayılıları sevincə qərq etdiyini söylədi: "Bu gün şükürlər olsun ki, rəşadətli ordumuz, igid oğullarımız sayəsində arzularımız çin olur. Hələ aprel döyüşlərində itirilmiş Cəbrayılımızın Cocuq Mərcanlı kəndinin azad edilməsi bu böyük qayıdışın ilk şərtləri idi. Artıq bu gün biz cəbrayılılar qürurla, fəxarətlə deyirik ki,

Cəbrayıl azaddır, bütöv Qarabağ bizimdir və biz qayıtmışıq. "Dəmir yumruq" öz gücünü bütün dünyaya sübut etdi ki, Azərbaycan xalqı öz torpaqlarını azad etməyi bacaran xalqdır. Sevindirici haldır ki, artıq işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda yenidən bərpa və quruculuq işləri sürətlə davam edir. Və böyük köçün növbəti ünvanı məhz Cəbrayıl şəhəridir. Onu da qeyd edim ki, işğaldan azad edilmiş şəhərlərimizdən Laçın, Şuşa, Zəngilan, Xankəndi və Cəbrayıla bu yaxınlarda getmişəm və artıq şəhərin böyük hissəsinin abadlaşdırıldığına canlı şahidi olmuşam. Artıq Qarabağı yenidən dirçəltmək bir xalq olaraq bizim ən əsas vəzifəmizdir. Vətənim Cəbrayıl rayonunda əsasən taxılçılıq, üzümçülük, maldarlıq, qoyunçuluq geniş yayılmışdı. Yerli

sakinlər səbirsizliklə geri dönüb o əvvəlki təsərrüfatı yenidən qurmağı planlayırlar. Cəbrayıl erməni vəhşiliyinin daha çox qurbanı olmuş, tamamilə dağıdılmış şəhərlərimizdən. Şəhərin mərkəzindən başlayan geniş quruculuq işləri çərçivəsində mərkəzlə bərabər kəndlərin də bərpası qarşıya qoyulan məqsədlərdəndir. Təkcə Cəbrayıla

torpaqlarına həmin ərazilərin həqiqi sakinlərinin geri dönüşü reallaşmaqdadır. Bu prosesin uğurla davam edəcəyinə inamımız tamdır. Biz illərlə bu günləri arzuladıq. Və hər zaman inandığımız ki, dünyaya gözü geniş quruculuq işləri çərçivəsində mərkəzlə bərabər kəndlərin də bərpası qarşıya qoyulan məqsədlərdəndir. Təkcə Cəbrayıla

deyil, artıq işğaldan azad edirik. Biz artıq Qarabağa etdiyimiz bütün Qarabağ əbədi qayıdırıq".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Çobanlar daha qoyun otarmaq istəməirlər

Fermerlər deyirlər ki, əvvəllər çobanlıq geniş yayılmış peşə olsa da, indi bu sahəyə maraq kəskin şəkildə azalıb.

Azərbaycanda çobanların sayının azaldığı müşahidə edilir.

Modern.az-la həmsöhbət olan fermerlər heyvanlarını otarmaq üçün çoban tapmaqda çətinlik çəkdiklərini bildirirlər. Kəndlərdə çobanlıqla məşğul olmaq istəyənlər, demək olar ki, qalmayıb.

Ölkəmizdə çobanların dəqiq sayı məlum deyil, çünki onlar qeydiyyatdan alınmır və vergi ödəmirlər. Buna görə də rəsmi statistikada bu peşə sahibləri ilə bağlı konkret məlumat tapmaq mümkün deyil. Lakin fermerlər deyirlər ki, əvvəllər çobanlıq geniş yayılmış peşə olsa da, indi bu sahəyə maraq kəskin şəkildə azalıb.

Azərbaycanda ötən ilin əvvəlinə olan məlumata görə, 2,5 milyondan artıq iribuyuzlu mal-qara, 7 milyondan

artıq qoyun və keçi var. Heyvanların sayında son illərdə azalma müşahidə edilir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan tarixində çobanların xüsusi yeri olub. Tarixən çobanlar folklorun bir parçası olub, onlar haqqında şeirlər, hekayələr yazılıb, həyat tərzini xalq ədəbiyyatında öz əksini tapıb. Lakin indi çobanlıq tədricən bir peşə kimi yox olmaq üzrədir.

Fermerlər bildirirlər ki, çoban qitliyi heyvandarlıq sektoruna ciddi təsir edir. Əvvəllər kənd yerlərində çobanlıqla məşğul olan çoxlu insan vardı, amma indi kənd gəncləri bu peşəyə maraq göstərmir və daha çox şəhərdə işləməyə üstünlük verirlər.

Ekspertlər çobanlıq yox olmasının bir sıra səbəblərlə əlaqələndirirlər. Birincisi, çobanların sosial təminatının olmaması və çətin həyat şəraiti bu sahəyə marağı azaldır. İkincisi, örüş və otlaq sahələrinin azalması çobanların işini daha da çətinləşdirir. Bunun

dan başqa, əməkhaqqının qeyri-sabit olması da insanları bu işdən uzaqlaşdırır.

Çoban çatışmazlığına görə bir çox təsərrüfat sahibləri alternativ yollar axtarmağa başlayıb. Bəziləri müasir texnologiyalardan istifadə edir, lakin bu həll yolları hamı üçün əlçatan deyil və hər təsərrüfat sahibi üçün effektiv olmağa bilər. Fermerlər çoban qitliyinin qarşısını almaq üçün dövlətin bu sahəyə dəstək verməli olduğunu düşünürlər.

Kənd təsərrüfatı üzrə ekspert Cəfər İbrahimli açıqlamasında deyib ki, Azərbaycanda kifayət qədər heyvandarlıqla, xüsusilə də qoyunçuluqla məşğul olan adam var: "Bu gün çobanlıqla məşğul olan, o işi bilən və marağı olan şəxslərin olduğunu görmüşəm. Sadəcə, mən düşünürəm ki, o sahədə işçinin az olmasının ilk səbəbi örüş və otlaq məsələləri, eyni zamanda çobanların orada həyat şəraiti

ilə bağlı problemlərin olmasıdır. Bir insanın öz təsərrüfatını otarması və intensiv şəkildə minlərlə heyvanın saxlanması başqa bir şeydir. Belə böyük təsərrüfatlarda heyvanlar əsasən örüş ərazilərdə, yaylaq və qışlaqlarda saxlanılır".

C.İbrahimli qeyd edib ki, çoban tapılmamasının əsas səbəbi onların yaşaması üçün uyğun şəraitin olmamasıdır: "Orada su, işıq yoxdur, eyni zamanda ot örtüyü o qədər də yaxşı deyil. Heyvanları yarıqapalı yemləmə ehtiyacı yaranır. Bu da əməkqabiliyyətli işi artırır, belə olan halda da insanların bu işə marağı azalır. Təbii ki, yaşadığımız dövrdə insanlar da dəyişir, daha rahat işlərə üstünlük verirlər. Həm də bu sahədə gəlirlilik o qədər də yaxşı olmadığı üçün çobanlar da çox maraqlı olmur. Əslində çoban kimi çalışan insanların ənənəvi olaraq öz heyvanları da olur. Həmin heyvanlarını təsərrüfatın içərisi-

nə qatıb saxlayırlar. Yeni həm maaş alır, həm də sahibkarın ərazisindən, ot örtüyündən istifadə edirlər. Bu mənada düşünürəm ki, çobanlar

üçün gəlir azdır, sadəcə olaraq, o mühitdəki çətinliklər o sahəyə insan cəlb edilməsini çətinləşdirir".

□ "Yeni Müsavat"

Son səhifə

N 31 (8641) 19 fevral 2025

Alimlər belə bir ehtiyac yaranarsa dünya vaxtından bir saniyə çıxara bilərlər. Bu barədə "RIA Novosti"yə müsahibəsində Ümumrusiya Elmi-Tədqiqat Fiziki-Texniki və Radiotexniki Ölçmələr İnstitutunun baş direktoru Sergey Donçenko danışıb.

"Mümkün səbəblərdən biri global istiləşmə, buzlaqların əriməsi və su kütləsinin yenidən bölüşdürülməsidir", - deyə Sergey Donçenko qeyd edib. "İndi Yer kürəsi isinir və onun daxilində güclənmiş proseslər gedir. Üstəlik, bu proses emissiyalar səbəbindən baş vermiş olmaya bilər və çətin ki, ciddi kətləliyin də xəbərçisi olsun", - deyə baş direktor əlavə edib.

Hindistanda tələbə tıxaclardan yayınmaq və imtahana vaxtında çatmaq üçün universitetə paraşütlə gedib. Bu barədə "The Indian Express" nəşri məlumat verib. Məlumatə görə, Hindistanın Maharaştra ştatının Pa-sarani kəndindən olan Samart Mahanqade adlı tələbə imtahana gecikmədən üçün paraşütdə uçub. Bununla bağlı videogörüntülər sosial şəbəkələrdə gündəm olub.

Tələbənin sözlərinə görə, universitetdən uzaqda imiş. İmtahanın başlamasına cəmi Samart başa düşüb ki, tıxac 15-20 dəqiqə qalbmış və o, səbəbindən universitetə vax-

tında çata bilməyəcək və bu qeyri-adi nəqliyyat növündən istifadə etmək qərarına gəlir. Ekstremal idman növləri üzrə mütəxəssis Qovind Yevale Samart üçün uçuş təşkil edir. Bütün lazımı avadanlıqlarla təchiz edilmiş tələbə üzərində kollec çantası ilə birlikdə səmaya qalxıb və təhsil binasının yaxınlığında sağ-salamat yerə enib, imtahana də vaxtında çatıb.

Rusiyada xəstənin ürəyi 25 dəfə dayandı, amma sağ qaldı

Rusiyada unikal hadisə baş verib. Belə ki, həkimlər üroyi 24 saat ərzində 25 dəfə dayanan xəstənin həyatını xilas ediblər. Bu barədə Moskvanın sosial inkişaf məsələləri üzrə müavini Anastasiya Rako-va məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, 54 yaşlı kişinin ürəyi hər dəfə dayananda orqana əvvəlcədən implantasiya edilmiş defibrilyator onun işini bərpa edib. "Ağır aritmiya səbəbindən ürək fəaliyyətinin bərpasının standart üsulları təhlükəli idi. Vəziyyət ümidsiz görünərsə də, həkimlər təslim olmayıblar. Kardiocərrahlar EKMO süni qan dövrənı aparatının dəstəyi ilə ürəkdə unikal əməliyyat apanıblar. Mürəkkəb müdaxilə yeddi saatdan çox davam etsə də, sonda normal ürək ritmini tam bərpa etmək mümkün olub", - deyər Rokova vurğulayıb.

Kimlər qırmızı ətdən imtina etməlidirlər?

55 yaşından yuxarı insanlar təbii qırmızı ət qəbulunu məhdudlaşdırmalıdır. Bunu Rusiyanın tibb elmləri namizədi, diyetoloq Oksana Mixaleva deyib. Onun sözlərinə görə, bu yaşda qırmızı ətə bədən çox olmamaqla yemək məsləhət görülür. Həkim bunun səbəbini izah edərkən vurğulayıb: “Qırmızı ətəin tərkibində xolesterinin miqdarı çox yüksəkdir. Ona görə də qırmızı ətəin qəbulu damarlarda aterosklerozun inkişafı riskini artırır, bu da öz növbəsində ürək-damar xəstəliklərinə, insulta və infarkta gətirib çıxarır.

Qırmızı ət həzm edilərkən bağırsaqlarda bəzi kanserogenlər əmələ gəlir. Normalda onlar bağırsaqlarda əmələ gələ bilerlər, lakin orqanizm onlardan uğurla qurtulur. Ancaq insan yaşlandıqca bədənin antikanserogen müdafiəsi azala bilər, buna görə də qırmızı ət yeyərkən xərcəngə tutulma riski xüsusilə 50 yaşdan yuxarı insanlarda artır".

O.Mixaleva əlavə edib ki, yalnız 50 yaşdan yuxarı insanların qida rasionunda qırmızı ətin məhdudlaşdırılması tövsiyə olunur: “Qalan hər kəs həftədə bir-iki dəfə qırmızı ət qəbul etməlidir, amma qızardılmış halda, kabab şəklində deyil”.

Bunları bilirsinizmi?

- * İnsan burnu 50 min qoxunu ayırıb yadda saxlaya bilər.
- * İnsan saatda 160 km sürətlə asqırır. Bəlkə də daha çox.
- * Qan damarlarının ümumi uzunluğu 96 min kilometrdir. Bu da ekvator xəttini iki dəfədən artıq fırlanmağa bərabərdir.
- * İnsan bədənində gündə yük maşınının 32 km məsafə qət edə biləcəyi qədər enerji istehsal edir.
- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, aydın gecədə səma-ya baxsa, Andromeda görmək olar. Yeni gözəl ən bizi-ə yaxın və 2,5 milyon işıq ili uzaqda yerləşən qalaktikada zəif rəngli ləkələri ayırd edə bilər.
- * İnsan xoruldayan zaman 80 destibel gücündə səs çıxır. 85 destibeldən yuxarı səsə insan sağlamlığı üçün təhlükəlidir.
- * İnsan 7000000000000000000000000000 (7 oktilion) atomdan ibarətdir.
- * Heyronlar saatda 240 kilometr sürətlə siqanı ötürürlər.
- * İnsanın ürək ritmləri və mimikası qulaq asdığı musiqi-dən asılı olaraq dəyişir.
- * Yatmayanda insan beyni bir lampa üçün kifayət edə-cek qədər elektrik enerjisi istehsal edə bilər.
- * İnsan sümüyü poladdan möhkəmdir. Belə möhkəmi-yə baxmayaraq sümüklərin 31 faizi sudan ibarətdir.
- * İnsan gözü kamera kimi qiymətləndirilsə, o 576 meqa-piksəl olar. Müqayisə üçün deyək ki, ən güclü fotoaparat olan Mamiya DSLR də bu rəqəm 80 meqapikseldir. Ən yüksək rəqəmə malik cihazın qiyməti isə 34 min dollardır.
- * İnsan gözü 10 min rəngi seçə bilər.
- * Əgər insan DNT-ni açmaq mümkündür olsa, 16 milyard km-lik zəncir yaranardı. Bu isə Yerdən Plutona və əks istiqamətdə olan məsafə qədərdir.
- * İnsan yaddaşı 1 kvadrillion bit informasiya saxlaya bilər.
- * İnsan üreyi orta ömrü-ə ərzində 1,5 milyon barrel qan vurur - bu 200 dəmiryol sisternini doldurmağa yetir.
- * İnsan orqazimisi saatda 180 milyon qırmızı qan hüce-yrəsi yaradır.
- * Normal hamiləlik 9 ay davam edir. Lakin qeydiyyat-ə alınan ən uzunmüddətli hamiləlik 375 gün, yəni 12,5 ay davam edib.
- * Hamiləlik zamanı ananın hər hansı orqanı zədələnsə, döl bu orqanın bərpası üçün kök hüceyrə ötürür.

Çində 34 milyon dollar mənimləmiş məmura ölüm cəzası verildi

Çində dövlət qulluqçusu Lyu Handun barəsində ölüm hökmü çıxarılıb. Oxu.Az Çinin dövlət televiziyasına istinadla xəbər verir ki, o, 34 milyon dollar mənimsməkdə təqsirkar bilinib. L.Handun 1999-2023-cü illər ərzində fiziki və hüquqi şəxsləri vergidən azad edərək onlara torpaq sahələri almağa, habelə bizneslə məşğul olmağa köməklik edib. Cinayət əməllərinin üstü açılan məmur məhkəmədə peşman olduğunu söyləyib və günahını etiraf edib. Lakin bu, L.Handunu ölüm cəzasından xilas etməyib. Bundan başqa, onun mənimsmədiyi pulların və mülklər geri alınır.

Axşam yeməyi üçün ideal vaxt açıqlandı

Axşam yeməyi üçün ən ideal saat açıqlanıb. Nəhar və şam yeməyi arasındakı vaxt intervalının maddələr mübadiləsindən tutmuş yuxu rejiminə qədər bir çox təsiri var. Mütəxəssislərin fikrincə, axşam yeməyini ideal vaxtda etmək çəki, həzm sağlamlığı və enerji üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Bu nöqtədə dietoloq Tracy Lockwood Beckerman hansı intervalın axşam yeməyi üçün ideal vaxt olduğunu izah edib. Beckerman, axşam yeməyi üçün ideal vaxtın 18.00-20.00 olduğunu bildirir: “Çünkü insanların adətən 22.00-23.00 arası yatmadan əvvəl qidalarını həzm etmək üçün kifayət qədər vaxtları olur”.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

**Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU**

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

**“Yeni Müsavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib,
“Son dəqiqə” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılır.
Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.**

**Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)**

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500